

Alkoholmissbruk hos föräldrar och dess konsekvenser på kommunikationen med barnet och barnets utveckling.

Kandidatarbete i Psykologi
C- uppsats vårterminen 2013
Författare: Diana Singakly
Handledare: Erik Lindström

Abstrakt

Barnen med alkoholmissbrukande föräldrar lever i svåra förhållanden och de är noggranna med att bevara hemligheten om alkoholmissbruket. Barnets liv påverkas mycket negativt och det orsakar destruktiva konsekvenser i barnets framtid. Syftet med studien är att ta reda på hur föräldrarnas alkoholmissbruk påverkar kommunikationen med barnet och hur barnets utveckling påverkas. Syftet besvarades genom öppna frågor till barn till föräldrar med alkoholmissbruk. Deltagarna i studien är fyra barn mellan 14 och 15 år gamla och en mamma till två barn på 11 och 14 år. Resultatet visade att barnen lever i en kaotisk omvärld där ingenting kan förutbestämmas, de är övergivna och misslyckade. De känner sig inte älskade, och får sämre fysisk – och psykisk hälsa. Det är tydligt i barnens berättelser att det inte finns någon konkret kommunikation hemma. De lever inte gemensamt i familjen, var och en får klara sig själv. Det påverkar barnens relationer och beteende utanför hemmet. Barnets utveckling går inte rätt till, och de anser sig själva mindre värda än andra barn. Barnen saknar hopp om framtiden, och det krävs mycket för att de ska känna sig ”hela” igen.

Sökord: *Alkoholmissbruk, utveckling, kommunikation.*

Abstract

Children with alcohol abuse parents live in difficult conditions and they are careful to keep the secret about alcohol abuse. Children life seriously affected as it destructive consequences in the child future. The purpose of the study is to find out how alcohol abuse parents affect communication with the Childs development is affected. Purpose answered by open questions to the Childs parents with alcohol abuse. Four children took part in the study with age between 14 and 15 years and one mother of two children with 11 and 14 years .the results showed children live where nothing can be predetermined. They are abandoned and failure. They do not feel beloved and get worse physical health. It is clearly told by children that they do not have concrete communications at home. They do not join all together home, each one manage and explain himself. It takes effects on Childs relations and behaviour outside the home. The Childs development cannot be in right way, and consider themselves inferior than others. The children have no hope of future. It takes a lot to them to feel over again.

Keywords: Alcohol abuse, Development, Communication.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Syfte.....	1
Bakgrund	1
Föräldrarnas alkoholmissbruk och barnets utveckling.....	2
Kommunikation mellan föräldrar och barn	6
Föräldrarnas alkoholmissbruk och barnets vardag.....	9
Metod	12
Deltagare	12
Material	13
Procedur	14
Etik	14
Analys.....	14
Resultat.....	16
Barnens bakgrund.....	16
Skolan.....	18
Relationer/kompisar	19
Framtiden	20
Resultatets sammanfattning.....	21
Diskussion	21
Metoddiskussion och framtida forskning	24
Referenser.....	27
Bilaga 1	29

Inledning

Ett barn till alkoholmissbrukare antas ha ett liv som ser annorlunda ut än andra barns liv. Många barn lever idag med en vuxen med alkoholmissbruk. Dessa barn kan göra sig osynliga eftersom trots att de går igenom många negativa upplevelser och känslor så berättar de oftast inte om detta för någon. Det kan hända att barnet får klara sig mycket på egen hand, han/hon hjälper den alkoholmissbrukade föräldern och sina små syskon. Dessa barn kan få många dåliga erfarenheter under sin barndom, som kan följa med genom hela utvecklingen ända till vuxenlivet. Allt det negativa som händer i en alkoholmissbrukar familj kan påverka barnets utveckling, det kan leda till att barnet inte får utvecklas tryggt och lugnt. Några negativa känslor som kan omringa barnet är till exempel förvirring, övergivenhet, ensamhet och dålig självkänsla. Barnet litar inte på någon och anser dem vuxna som hotfulla. De svårigheter barnet upplever under sin uppväxt med en alkoholmissbrukare förälder innebär stor lidande och barnet kan påverkas av det.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur en förälders alkoholmissbruk påverkar kommunikationen med barnen. Inom psykologin enligt Hansen (1995) anser man att individen påverkas av miljön (omgivningen). Därför är syftet att ta reda på hur livet ser ut för ett barn med en alkoholmissbrukare förälder (pappa). Inom psykologin Hwang (2005) talas det om "tabula rasa" som innebär "tomt blad" och med det menas att barnet är som oskrivet blad där miljön och omgivningen bidrar till barnets beteende och egenskaper. Föräldrarna är det första barnet lär känna och det är dem som ska ge barnet trygghet och leda det i livet. Syftet är också att undersöka hur ett liv med en alkoholmissbrukad pappa påverkar barnets utveckling, när kommunikationen upphör och barnet lever ständigt i rädsla och oro då påverkas barnets tankar och beteende. Därför är det viktigt att med hjälp av deltagarnas berättelser få en aning om hur det egentligen är att dela ett liv med en förälder som är alkoholmissbrukare. Det är viktigt att främst försöka förstå ett barns utsatta situation med en alkoholmissbrukare förälder som har något annat som är viktigare än sitt barn. Enligt (Tsagowa och Swee 2012) kan barn till alkoholmissbrukare som inte får sina grundläggande behov tillfredsställda avstanna i sin utveckling och skadas djupt av det. Det är intressant att kunna förstå hur ett barn kan handskas med denna situation. Bryant-Jefferies (2010) skriver att alkohol är ett familjeproblem, både kommunikationen i familjen och ekonomin kan hotas om föräldern inte orkar sköta sitt arbete. Även (Häggqvist 2011) menar att för att ett barn ska utvecklas normalt är det beroende av atmosfären i hemmet. Vi vet att i en alkoholmissbrukarfamilj förekommer det inte en positiv atmosfär, hur reagerar barnet på det och hur påverkas utvecklingen?

Studier har visat att alkoholister ofta blir ilskna och fientliga mot sina familjer (Schafer, Gary, Fals-Stewart 1994). En sådan situation återkommer ofta när pappan är alkoholmissbrukare, att försöka kommunicera med honom är svårt och leder till ännu mer ilska och konflikter.

Studien ska ge svar om denna situation förekommer hos barnen i denna studie och hur det påverkar deras vardag och utveckling. Enligt Brunnberg, Eriksson och Tinnfält (2007) har barn till alkoholmissbrukare sämre resultat i skolan och svårighet med uppmärksamheten. De anser att dessa barn löper stor risk för ohälsa, trötthet, känslomässiga problem och risk för självskada. Forskarna (Bengtsson och Gavelin 2004) fastställer också att under barndomen lär barnen sig vem han/hon är och hur man lever genom samspel med andra. När en förälder är alkoholmissbrukad kan det leda till att denna inlärning försvåras. Genom att undersöka om barnen har dessa negativa erfarenheter, hur de reagerar på det och hur det påverkar utvecklingen kan frågan få ett svar. Brunnberg, Eriksson och Tinnfält (2007) anser att istället för riktig kommunikation så finns det osagda regler som styr i alkoholmissbrukarfamiljer.

Hussong, Cai, Curran, m. fl. (2008) menar att barn till föräldrar med alkoholmissbruk där kommunikationen delvis eller helt har upphört löper större risk för olika störningar och oordning i sitt liv. Barnets sociala liv blir då hotad, eftersom de saknar grund för en förebild i sitt liv. Hur handlar barnet när ingen hemma kommunicerar med det om alkoholmissbrukarproblemet och om barnets liv i övrigt? Barn till alkoholmissbrukare upplever oftast brist på kommunikation med föräldern enligt (Socialstyrelsen 2009). Barnet får då inte tillräckligt uppmärksamhet och kontakt under sin utveckling. Vilka är de negativa konsekvenserna för barnet när kommunikation ersätts av osagda regler eller när det helt upphör?. Stattin (2011) menar att om ett mönster av negativa samspel har skapats mellan föräldrar och barn genom brist på kommunikation, så kan det leda till bl.a. marginalisering från "normala" vänner och sällskap med opassande, därför ökar barnets beteendeproblem. Hur påverkas dålig kommunikation i hemmet barnets relationer till sina vänner, och kan barnet komma över det eller lämnar det negativ spår i barnets utveckling?

För att besvara syftet med studien blir frågeställningen: hur påverkas barnets utveckling och vardag av att ha en alkoholmissbrukare pappa? Och hur ser kommunikationen ut mellan barn och den alkoholmissbrukade föräldern? Hur påverkar kommunikationen mellan förälder – barn barnets utveckling?

Bakgrund

Bryant-Jefferies (2010) menar att alkohol har varit människas problem i tusentals år. Idag lever vi i ett mer beroendeframkallande samhälle, då har alkoholmissbruk kommit mycket i förgrunden till oro. Alkohol ökar problem i samhället, och det finns alldeles för vanliga kopplingar mellan alkohol och våld i hemmet. Moderna visuell kommunikation och sociala nätverk ger möjligheter till alkoholdrivna våldshandlingar och andra skadliga beteende. Orsakerna till alkoholmissbruk kan vara många: att ge förtroende, att bedöva en viss känsla, att tillhöra en viss grupp, ha roligt, eller att kunna släppa ut sin ilska (Bryant-Jefferies 2010). Det ett familjärt problem, både kommunikationen i familjen och ekonomin kan hotas om föräldern inte orkar sköta sitt arbete. Alkoholen ska finnas med i alla högtider och speciella dagar, man firar genom alkohol. Det är vanligt att också göra som de andra gör, ingen vill inte vara annorlunda (Bryant-Jefferies 2010).

Alkoholmissbruk är ett överväldigande tvång att använda alkohol. Personen måste upprätthålla en viss nivå av alkohol i kroppen för att förhindra besvär och behålla sitt sinnestillstånd. Alkoholmissbruk är oftast psykologiskt: "Jag måste dricka för att hålla mig på plats där jag känner att jag kan klara av samvaron" (Bryant-Jefferies 2010). Alkoholmissbruk tycks alltså bli lösningen snarare än problemet.

Vissa kan behöva nå botten innan de accepterar att det finns ett problem, andra inser det aldrig. Alkohol är skadlig och angriper alla större organ, inklusive hjärnan. Alkohol kan leda till utveckling av en rad psykiska problem, bland annat ångest, depression, tvångssyndrom och självmord (Bryant-Jefferies 2010).

Enligt (Bryant-Jefferies 2010) en person som börjar dricka tänker inte bli alkoholist, men med tiden förloras kontrollen över drickandet. Barnet till denna person förlorar den trygghet som en vuxen utgör i ett barns liv. Med tiden försvinner kommunikationen i hemmet, barnet kan då känna sig förvirrad och chockad av den stora förändringen (Bryant-Jefferies 2010). Den som dricker ser inte dem negativa konsekvenserna i framtiden, den tänker bara på nuet. "Jag mår bra och är lycklig, det är det enda som räknas".

Föräldrarnas *alkoholmissbruk* och barnets *utveckling*

Alkoholmissbruk innebär att driften efter alkohol framställs lätt och att man inte kan kontrollera sin förbrukning (Heilig, 2004). Ett alkoholmissbruk påverkar livet genom att personen ifråga missköter viktiga moment i sitt liv som sitt arbete, kör bil påverkad eller kan hamna i farliga situationer som slagsmål. Relationen till familj och närstående påverkas också negativt av missbruket (Heilig, 2004). En av de viktigaste signalerna för alkoholmissbruk är att man fortsätter dricka trots att det får negativa konsekvenser. Att förlora kontrollen av alkoholkonsumtion enligt (Heilig 2004) kan bero på flera olika förhållanden: sociala, ekonomiska och psykologiska. Det uppstår en alkoholtolerans, det betyder att dricka mer för att nå samma berusningseffekt.

Heilig (2004) skriver att de flesta alkoholister är "socialt fästa", med det menas att personen har ett socialt liv och arbete. Intag av alkohol blir alltmer dominerande om inte utvecklingen stoppas i tid. Detta leder till att personens sociala situation försvåras, frånvaron från arbetet ökar och sjukvårdsbehovet blir större; på längre sikt hotas personen med överförbrukning av alkohol av en för tidig död (Heilig (2004).

Utveckling innebär att i varje fas av ett barns utveckling finns det olika uppgifter för ett barn att lösa för att kunna gå vidare till nästa fas (Havnesköld & Mothander 2009). Om en uppgift inte blir löst i en fas följer den med olöst till nästa. När en uppgift inte blir löst, leder till problem hos barnet och det betyder att barnet inte utvecklas på ett normalt sätt (Havnesköld & Mothander 2009). Barnets behov ska alltså alltid gå först hos föräldrarna, föräldrarna ska vara både fysiskt och psykiskt åtkomliga för barnet. Barndomen anses vara viktigt för att forma och bestämma en vuxens beteende och personlighet. De erfarenheter man får under barndomen formar vår tänkande som vuxna. Havnesköld och Mothander (2009) anser att människan har ett behov att acceptera sig själv och bli accepterad av andra. För ett litet barn kommer det först dem fysiska behoven som måste tillfredställas för att barnet ska överleva och utvecklas, det behov är exempelvis törst, hunger, att bli ren och få tröst. Sedan kommer det att barnet ska leva i en trygg miljö där det kan vara förutsägbart, nästa nivå handlar om att barnet kan känna sig älskad och känna tillhörighet. Sedan följer behovet av en positiv självkänsla och behovet av självförverkligande (Havnesköld och Mothander 2009).

En viktig del i barnets utveckling är ett stabilt förhållande mellan barnet och föräldrarna. Därför avser en studie av Molina (1996) effekten på puberteten av förälder - tonåring förhållande. Det som kan negativt påverka barnets utveckling till puberteten tycks vara ett ostabilt förhållande, där konflikten ökar och närhet minskar under denna mognadsprocess. Ett exempel kan vara mer bråk mellan förälder och barnet och mindre kommunikation. Molina (1996) menar att föräldrarna ser sina barn växa upp, de kämpar för att omdefiniera sitt ansvar som förälder och håller fast vid deras sätt att uppfostra barnet, som är mer effektivt med yngre barn. Mogna tonåringar kan kräva mer självständighet. Det uppstår problem när barnet blir äldre, problemet gäller oftast vem som bestämmer och hur mycket. Alla dessa förändringar som uppstår kan inte en förälder som är alkoholist klara av. Molina (1996) skriver att En förälder måste själv utvecklas med barnet, ju äldre barnet blir desto mer behov har det och föräldrarna måste anstränga sig för att uppfostra barnet till en självständig individ i samhället.

En alkoholiserad förälder anser (Molina 1996) bidrar till konflikter i familjen, och ger mindre stöd till barnet. Det förvärrar barnets ankomst till puberteten och gör det svårt för hela familjen att klara av denna övergångsperiod. När föräldern som i själva verket ska vara ett stöd, står i vägen för barnets utveckling är det ett stort problem för både familjen och samhället. Det kan vara en väldigt svår situation för ett barn att i det mest trygga platsen (familjen) inte kunna få tryggheten och allt annat som en god familj ska ge sitt barn.

Det är känt inom utvecklingspsykologi (Havnesköld & Mothander 2009) att barnet går igenom flera faser för att till sist vara normalt utvecklad. Om en uppgift inte blir löst i en fas följer den med olöst till nästa, det leder i sin tur till problem hos barnet och det betyder att barnet inte utvecklas som det ska. När barnets omgivning ser orolig och spänd ut, då är det svårt att utvecklas på ett normalt sätt

Barn till alkoholmissbrukare har sämre resultat i skolan och svårighet med uppmärksamheten (Brunnberg, Eriksson och Tinnfält 2007). Dessa barn löper stor risk för ohälsa, trötthet, känslomässiga problem och risk för självskada. Det är tydligt att ett litet barn som inte har utvecklat en egen personlighet mår både fysiskt och psykiskt dåligt av allt det negativa som händer omkring sig, är orolig, eftersom det inte lever i en stabil miljö som har stabila regler som alla följer. Häggqvist (2011) berättar att familjen är människans minsta sociala institution där alla ska känna sig trygga och ska veta vad som pågår i hemmet och varför. Om så inte är fallet då kan barnen känna oro och osäkerhet och det leder till att relationerna slutar fungera. En trygg familj präglas av en vardag fri från hemligheter och tveksamheter (Häggqvist (2011). Men denna beskrivning verkar inte stämma på en alkoholmissbrukar familj. När ett barn lever ett liknande liv kan det känna sig vilse och osäker på allt.

Barn kan drabbas hårt av den alkoholmissbrukare pappans beteende som kan visa sig mycket kärleksfullt för att förändras till känslomässig kall människa i nästa stund (Häggqvist 2011). Det kan förekomma misshandel, misshandling, sexuella övergrepp och normlöshet i familjen. Även ekonomin påverkas negativt, och det förekommer social isolering och oavbrutna besvikelser. Ett barn blir inte bara tyst och iakttar det som händer, i början av ett alkoholmissbruk gör barnen uppror på olika sätt. När dessa protester inte leder till något slutar barnet med det (Häggqvist 2011). Då är det barnet som tar hand om sin förälder, att ta detta stora ansvar gör att barnet blir okoncentrerad och mödosam, hotande och ondskefull. barnet kan också bli nedstämd, få sömnsvårigheter, bli rädd att vistas hemma där bråk kan förekomma (Häggqvist 2011).

Ett barn till en alkoholmissbrukare vet inte vad som är rätt och fel eller normalt och onormalt eftersom den känslomässiga stämningen hemma pendlar ofta mellan två ytterligheter väldigt snabbt. För att ett barn ska utvecklas normalt anser (Häggqvist 2011) är det beroende av atmosfären i hemmet, av de kärleksfulla relationerna. Ett barn i en alkoholmissbrukar familj lär sig att ljuga för att alla i hemmet gör det, det verkar bli en vana, något som tas för givet för att klara sig i samhället. Barnet behöver ju kärlek och närhet, men även vägledning och tillfredsställelse av sina många behov. Det är då barnet kan utveckla en trygghetskänsla. Föräldern ska givetvis sätta barnets behov framför sina egna. Men en alkoholmissbrukare förälder har starka behov som måste tillfredsställas här och nu. Föräldern kan därför kräva det omöjliga av barnet och kan inte sätta sig i barnets situation.

Barn till alkoholister kan även få andra problem, det förklarar (Schandler, Cohen, McArthur, Antick & Brannock 1991) som anser att barn till alkoholister löper stor risk till ärvd dysfunktion och sämre utveckling av det fysiologiska systemet. Dessa barn är mer känsliga för alkohol och dess konsekvenser än andra barn. Om barn till alkoholister utvecklar alkoholmissbruk och slutar med det löper de risk att än en gång komma tillbaka till det (Schandler, Cohen, McArthur, Antick & Brannock 1991). För det sitter i deras psykologiska och psykiska funktioner som redan är påverkade av föräldrarnas missbruk. Detsamma skriver (Chassin, Pitts & Todd 1999), barnet påverkas av allt föräldern gör, inte bara det positiva utan barnet är duktigt på att lära sig negativa saker också. Föräldrarna är alltså barnets förebild, allt de gör och säger uppfattas som sant och verkligt av barnet.

Det som hindrar utvecklingen av barnet är också att prestationen minskar jämfört med andra barn, detta barn behöver mer tid och prestation för att klara en viss uppgift (Schandler et al., 1991). Uppgiften kan bli fel flera gånger och det är efter flera försök som barnet kan lyckas

med det. Det leder till många negativa känslor hos barnet. Eftersom barnet är oroligt över det som händer hemma så kan det inte koncentrera sig på egna problem (Schandler et al., 1991). Även lärandet tar mer tid, dessa barn ger i allmänt färre rätta svar än dem andra barn. Det krävs mycket arbete med de här barnen för att dem inte ska misslyckas helt. Barn till alkoholister har nedsatt uppmärksamhet och har tankarna någon annanstans än det de håller på med för tillfället (Schandler et al.,1991).

Ett barns liv som är präglad av konflikt och oförutsägbarhet gör att utvecklingen av barnets överjag som rymmer uppgifter om vad som är rätt och fel rubbas. I fortsättningen kommer barnet att ha svårt att markera sina gränser och det leder till ökad risk av psykisk ohälsa. Socialstyrelsen (2009) förklarar att barnet inte är lämpligt att själv hitta en lösning men försöker göra det ändå på olika sätt. Ett barn som klarar av dem här svåra förhållandena kallas för maskrosbarn, ett barn som trots alla svårigheter gick igenom det här utan några stora ”men”. Men det är inte så vanligt med sådana barn i en alkoholmissbrukar familj (SoS 2009).

I en annan studie av Bengtsson och Gavelin (2004) är det naturligtvis så att ett barn utvecklas genom samverkan med andra, särskilt med föräldrarna. Ur det första levnadsåret tillit ska barnet kunna växla mellan närhet och befrielse. Barnet behöver höra att han/hon duger under hela sin utveckling för att utvecklas och gå vidare (Bengtsson och Gavelin 2004). Allt det här kan inte ett barn till en alkoholmissbrukare få gå igenom. När ett barn inte får gå igenom varje fas av utvecklingen och lyckats klara av ”kriterium” av denna fas så blir det senare svårt för barnet att reparera skadorna. Det är inte lätt för ett barn som har varit sviken och övergiven att känna sig hel igen. Barnet förnekar känslor och intryck och har svårt att sätta ord på sina upplevelser, det för att barnet inte uppmuntras att prata om känslor hemma. Under barndomen lär barnen sig vem han/hon är och hur man lever genom samspel med andra (Bengtsson och Gavelin 2004). När en förälder är alkoholmissbrukad kan det leda till att denna inlärning försvåras. Barn till alkoholister som har mycket bråk hemma vet inte riktigt hur andra familjer har det, de är isolerade från andra människor (Bengtsson och Gavelin 2004). De kan tro att det förekommer konflikter bara i deras hem, att alla andra familjer har det bra. Att det är omöjligt att en man och en kvinna lever tillsammans utan bråk.

Bengtsson och Gavelin (2004) skriver att en familj ska präglas av ärlighet, det är då barnets tillit utvecklas. Barnet ska få lita på sina föräldrar, det finns så klart hemligheter i alla familjer och alkoholen är den största hemligheten i en alkoholmissbrukarfamilj. Alla omkring barnet och barnet själv tycks veta vad som händer, men ingen talar om själva problemet. Det skapar förvirring för barn som kanske tror att de förstår men istället hamnar i kluriga missförstånd. Barnet är sin egen rådgivare, trots sin låga ålder får det själv i sin ensamhet förtydliga vardagen för sig själv. Det är väldigt förekommande att barn ljugar om vad som händer, med tiden vet de inte vad som är sanning. Lögn blir en naturlig del i deras liv.

Det förklarar även Bengtsson och Gavelin (2004) som menar att en del barn kan inte skilja på känslor, vilket leder till sorg och besvikelse och stark känsla av kaos när man försöker kontrollera sina känslor. Som vuxen kan man inte förstå och respektera sig själv. Barn till alkoholmissbrukare oftast önskar inget för sig själva och vet inte vad som är viktigt för dem.

I studien av Chassin och Curran (1996) görs det tydligt att barnet till alkoholmissbrukare lider av psykisk smärta på grund av de olika variationerna kring känslorna i familjen. Där alkoholmissbrukaren ena sekunden kan vara vänlig och omtänksam för att sedan bete sig ansvarslöst och strunta i allt. Dessa förändringar och avsaknad av varaktighet på det beteendemässiga och det känslomässiga, leder till att barnet känner sig förvirrad och osäker på sig själv (Chassin och Curran 1996). Det som är tydligt med ett sådant barn är att han/hon saknar en identitet även när det blir vuxen. Det har inte en egen personlighet där olika

värderingar och normer, beteenden och egenskaper ingår. Han/hon har inte hittat sig själv och det kan även vara svårt att göra det senare i livet. Det leder enligt West och Prinz (1987) till att barn till alkoholister till exempel har mindre chans att ta examen från högskolan, fler får utvecklingssamtal i skolan för psykologisk - eller disciplinproblem (i genomsnitt dubbelt så många besök till skolans psykologer och rådgivare). Det är mer än tre gånger så stor risk att utvisas från skolan och betydligt mer sannolikt att ha fått hjälp av sociala och juridiska tjänster (West och Prinz 1987). Dessa barn kan också ha stor risk att uppleva en mängd andra problem.

Familjetragedier som exempelvis att föräldern är fängslade eller ligger på sjukhuset för alkoholism, psykiska sjukdomar eller kriminellt beteende (West och Prinz 1987). Barn till alkoholister med olika riskfaktorer för psykisk ohälsa, kan sannolikt uppleva dåligt psykisk hälsa än andra barn till alkoholister. De här barnen mår dåligt på många sätt, kan inte känna glädje eller se fram emot framtiden. Det behövs mycket arbete för att ett sådant barn ska få normalt liv, och ha ett mål i livet att sträva efter.

Pojkar till alkoholmissbrukare har i genomsnitt betydligt lägre IQ-poäng än pojkar vars föräldrar inte är alkoholmissbrukare. Signifikant lägre prestationsförmåga bland barn till alkoholister förekommer i skolan jämfört med andra barn. Dessa barn har lägsta genomsnittliga betyg i skolan och det finns att gå om ett år i skolan. Det menade även Chassin och Curran (1996) och Schandler, Cohen, m.fl. (1991). Även West och Prinz (1987) nämner skolan och tycker att föräldrars alkoholism har negativ effekt på barns prestationsförmåga i skolan.

Tsagowa och Swee (2012) anser att alkoholmissbruk bland flera orsaker kan vara en anledning till att föräldrar brister i sin föräldraroll, även om medföräldern ibland ersätter en del av bristerna. Om föräldrar inte uppfattar barns behov på rätt sätt och inte ger dem fysisk och psykisk omvårdnad, blir resultatet omsorgssvikt. Barnet syns och bekräftas inte, då får barnet en känsla av att vara oviktig. En av konsekvenserna kan bli anpassningssvårigheter i skolan. Enligt (Tsagowa och Swee 2012) barn som inte får sina grundläggande behov tillfredsställda kan avstanna i sin utveckling och skadas djupt av det. Barn som får negativ bemötande och känslökyla av en alkoholmissbrukande förälder verkar utvecklas negativt, och kan drabbas av trauma. Barnen kan reagera på allt detta genom ångest, sömnsvårigheter, beteendeproblem, koncentrationsstörningar, psykosomatiska besvär, relationsproblem och inlärningssvårigheter. Barnen kan förtränga sina upplevelser, de kan bli aggressiva särskilt om de har utsatts för övergrepp eller våld (Tsagowa och Swee 2012).

Dessa barn lever med rädsla för till exempel ovissheten om dem skulle få mat och kläder, rädsla över att inte ha någonstans att bo. Därför kan dessa barn tvingas bli påhittiga och hitta olika tillvägagångssätt för att klara av och överleva olika situationer, det enligt (Tsagowa och Swee 2012). Allt det här leder till att barn med alkoholmissbrukande föräldrar avstannar helt i utvecklingen eller utvecklas negativt med olika störningar. Allt som alltså händer runtomkring barnet påverkar barnets utveckling, ett barn till en alkoholmissbrukare pappa kan absolut inte gå ut ur det här helt opåverkad. Därför kan det med säkerhet sägas att ett barns utveckling påverkas negativt av att barnet lever tillsammans med en alkoholmissbrukande förälder.

Kommunikation mellan föräldrar och barn

Kommunikation är en process för att överföra information från en människa till en annan, enligt Nilsson och Waldemarson (2007). Vanligtvis ses kommunikation som en tvåvägsprocess där det sker en utdelning av tankar, åsikter eller information, oavsett om det

sker muntligt, skriftligt eller via tecken. De som kommunicerar har ofta någon slags avtal om vad målet för eller orsaken till kommunikationen är.

Nilsson och Waldemarson (2007) förklarar också att i kommunikationsprocessen kodas och överförs information av en sändare till en mottagare. Mottagaren avkodar sedan meddelandet och ger en svar till sändaren. Processen bygger på att alla aktörer har en kommunikativ duglighet som överensstämmer, till exempel ett gemensamt språk. Kommunikation används för att få en delad förståelse och därför behövs förmågan att lyssna, observera, fråga, utreda och bedöma (Nilsson & Waldemarson 2007). Utan kommunikation är alltså ingen sort av samverkan möjlig.

Det är särskilt intressant att tidigare studier har undvikit att fokusera på kommunikation, den anses vara den grundläggande byggstenen i relationer, särskilt mellan förälder och barn (Harrington & Metzler 1997). Eftersom kommunikation är inlärd, är det rimligt att förvänta sig att barn i dysfunktionella familjer har dysfunktionella kommunikationsmönster som påverkar deras nuvarande relationer. Barn lär sig av sina föräldrar, om föräldrarna inte kommunicerar med barnet och lär det vad som är rätt och fel, så kan inte barnet lyckas när det kommer ut i samhället (Harrington & Metzler 1997).

Att familjen inte kommunicerar på ett bra sätt med varandra leder till skam, färre relationer med andra, förekomst av drogmisbruk och emotionella problem (Harrington och Metzler 1997). Därför tycker Stattin och Burk (2011) att ömsesidig öppenhet och lyhördhet är viktiga i barn - förälder relation, eftersom de demokratiska processerna innebär öppen diskussion. Barn och ungdomar föredrar att prata med vuxna som lyssnar till dem och försöker förstå hur de tänker och känner. Föräldrarna får veta mycket om sina barn om de är öppna för barnet och behandlar det med respekt. Så det handlar att vara lyhörd på barnet och försöka undvika dem problem som kommer i barnets väg och som hindrar barnet från normal utveckling. Dålig behandling från ena föräldern påverkar hur relationen i familjen ser ut (Stattin & Burk 2011). Om barnet uppfattar att föräldrarna behandlar det illa, blir de mindre villiga att kommunicera. Ömsesidig öppenhet och tillgänglighet bidrar till upprätthållandet av familjen. En demokratisk familj anser (Stattin & Burk 2011) bör maximera barnets vilja att prata med föräldrarna om sina tankar, känslor och aktiviteter. Och på så sätt får föräldrarna kännedom om vad som pågår i barnets liv. När kommunikationen går rätt till blir allting lätt, alla är nöjda och kan känna sig accepterade och viktiga i familjen. När så inte är fallet blir det svårt, alla undrar men ingen får svar på sina frågor. Ett sådant liv är inte rikt och gör ingen lycklig, särskilt inte barnen.

Studier har visat att alkoholister ofta blir ilska och fientliga mot sina familjer (Schafer, Gary, Fals-Stewart 1994). En sådan situation återkommer väldigt ofta när en förälder är alkoholmissbrukare, att försöka kommunicera med personen i fråga är väldigt svårt och leder till ännu mer ilska och konflikter. Även våld kan förekomma mot både hustrun och barnet när pappan är alkoholist, det enligt Schafer, Gary, Fals-Stewart (1994).

Brunnberg, Eriksson och Tinnfält (2007) menar att livet i en alkoholistfamilj kan vara kaotiskt och oförutsägbart, men det varierar mellan olika familjer. Barnen är utsatta och det finns ökad risk för emotionella svårigheter, anpassnings- och beteendeproblem, skolproblem, svårighet med kamratkontakter, kognitiva problem, och risk för en ökad alkoholkonsumtion. Dessa barn tycks leva i en spänd miljö, där vad som helst kan hända när som helst. Alla är arga, ledsna och hopplösa.

Det finns osagda regler som styr i dessa familjer, ingen ska tala om det konkreta problemet (pappans alkoholmissbruk), man ska inte lita på någon och inte känna efter.

Brunnberg, Eriksson och Tinnfält (2007) skriver att studier visas att barn till alkoholister har större risk att bli omhändertagna av sociala myndigheter till följd av missförhållanden i familjen.

Dessa barns uppväxt präglas då av oavbrutna omväxlingar och flyttningar mellan hemmet och det andra stället där de får vara under tiden dem inte är hemma.

Även Brunnberg, Eriksson och Tinnfält (2007) pratar om det dåliga kommunikation inom en alkoholmissbrukar familj. Barnen är oftast medvetna om den missbrukade föräldrarnas humör och även den andre föräldern. Olika högtider och födelsedagar blir oftast förstörda. Barnet är tveksamt till att ta med hem sina kompisar, föräldrarna kan verka konstigt och pappans alkoholmissbruk är oförutsägbart och besvärligt. Barnen upplever också en osäkerhet ifall föräldern skulle komma och hämta det efter skolan, barnet vet inte då om pappan är nykter eller inte (Eriksson & Tinnfält 2007).

Hussong, Cai, Curran (2008) menar att barn till föräldrar med alkoholmissbruk där kommunikationen delvis eller helt har upphört löper större risk för olika störningar och oordning i sitt liv. Barnets sociala liv blir då hotad, eftersom de saknar grund för en förebild i sitt liv. Barn till föräldrar som har varit alkoholmissbrukare och slutat med det har större chans att inte drabbas av dåliga konsekvenser än de barn vars föräldrar fortfarande dricker. Att dessa barn får psykologiska problem beror också på samspelet mellan genetiska faktorer och miljön som till exempel familjekonflikter och motgångar (Hussong, Cai, Curran 2008). Det finns bevis för att barn och ungdomar upplever fysiologiska förändringar och brist på informationsbehandling som ett resultat av stora stressiga händelser, det ger risk för negativa utfall på lång sikt (Hussong, Cai, Curran 2008).

Barn till alkoholmissbrukare upplever oftast brist på kommunikation med alkoholmissbrukade pappan (SoS 2009). Barnet får då inte tillräckligt uppmärksamhet och kontakt under sin utveckling. Föräldrarnas egna problem och sättet att reagera på det genom isolering leder till att han/hon inte kan ge den rätta omsorgen till barnet. Barnet kan bli känslomässig underutvecklade och de kan uppleva omgivningen på samma sätt. Dels för att deras personliga erfarenhet är att inte ha någon känslomässig kontakt med sin förälder, och för att de uppfattar att vuxna inte heller har någon fast och känslomässig kontakt med varandra (SoS 2009). I förhållande till det som kallas det optimala för barnets utveckling har dessa barn en alltför märklig position i sina föräldrars sociala nätverk. Föräldrarnas situation och dem kontaktproblem gör det svårt för barnet att få egna kontakter utanför hemmet.

Många studier har visat att kommunikation mellan föräldrar och barn är relaterad till barnets anpassning till allt omkring sig. Stattin (2011) menar om ett mönster av negativa samspel har skapats mellan föräldrar och barn, så finns det risk att samma negativa mönster förekommer också i kamratgruppen. Det kan leda till marginalisering från ”normala” vänner och sällskap med opassande eller avvikande vänner och det ger risk för ökning av barnets beteendeproblem. När barnet kommer till tonåren kan det vara vanligt att problemet förstärkas i kamratgruppen på grund av den dåliga kommunikationen i familjen och inkonsekvens i upprättandet och viktmaxthållandet av familjens regler (Stattin 2011). Dålig kommunikation i familjen ger alltså barnet många negativa konsekvenser utanför hemmet, en viktig del i barnets liv är vännerna, men även det området påverkas negativt av att den alkoholmissbrukande pappan inte har en bra kommunikation med sitt barn. Om barnet inte kan få riktiga kontakter och kommunicera med sina vänner och uppföra sig på ett olämpligt sätt, då blir han/hon så småningom helt ensam. Det kan leda till ännu mer svårigheter och problem i barnets liv.

När barnet har ett problem och vill berätta det för föräldern, då är det en påverkad pappa barnet kommunicerar med (Hansen 1995). Det gör att kommunikationen inte går rätt till, att

kommunicera betyder att två parter samtalar med varandra om ett ämne och diskuterar varandras åsikter (Nilsson & Waldemarson (2007)). Men i det här fallet kan det vara svårt att uppfylla betydelsen av ordet kommunikation.

Föräldrarnas alkoholmissbruk och barnets vardag

I en studie av Kindblom (2009) där personer från anonyma alkoholister deltog sade majoriteten att de hade en svår uppväxt som kännetecknades av alkoholmissbruk hos föräldrarna, misshandel och/eller psykisk störning. Deltagarna hade som barn visat starka tecken på medberoende. De var som föräldrar till sina föräldrar, det blev ett stort ansvar för dem (Kindblom 2009). Det är ett starkt tecken på att föräldrars alkoholmissbruk kan ”smitta” sin på barnen och på detta sätt förstöra barnets liv. Många av dessa barn kom till ett fosterhem, de kände sig övergivna av sina föräldrar. Känslan fanns hos dem även som vuxna. En pappa som är alkoholmissbrukare har dålig tillsyn på hur mycket barnet dricker, det enligt (Kindblom 2009). Föräldrarna är ett dåligt exempel för barnet när det gäller drickandet, de kan till och med dricka tillsammans. Barn till dessa föräldrar kände att det är alkohol som lösgör dem från jobbiga känslor. Deltagarna upplevde att de saknade närhet till sin alkoholiserade förälder och de kände tomhet och avsaknad av stöd. Dem kände sig inte älskade av sina föräldrar. I denna studie av (Kindblom 2009) hade de vuxna starka minnen av tiden med den alkoholiserade föräldern. Traumatiska händelser i anknytning med alkoholen fastnade kvar i minnet, luktminnen och föräldrarnas oförutsedda beteenden. Vissa föräldrar köpte alkohol till sina barn som i sin tur drack ännu mer (Kindblom 2009). Det är tydligt att vuxna barn till alkoholmissbrukare inte har levt en normal barndom.

Många av deltagarna medgav att föräldrarna inte kunde tillfredsställa det växande barnets behov (Kindblom 2009). Avsaknaden fanns i den känslomässiga och fysiska närheten till föräldern. Många av deltagarna kände att de hade dålig självförtroende. Känslan av ångest och oduglighet omgav dem. De personerna i studien av Kindblom (2009) kände att de hade en svag identitet, klagade på att deras värderingar kunde lätt förändras genom tryck av andras åsikter. Vissa av dem utförde kriminella handlingar. Dessa människor är insatta i en situation och ett liv som själva egentligen inte har valt, utan har på något sätt ärvt.

Barn som utvecklas tidig alkoholberoende kan få negativa konsekvenser i hela sitt liv, det är särskilt pojkar som har stor risk att utveckla alkoholmissbruk som också verkar leda till psykiska problem. Det (Chassin, Pitts 1999) har kommit fram till är att ett barn till föräldrar med alkoholmissbruk kan förutsägas själv bli alkoholberoende, det för att föräldrars alkoholmissbruk, sin personlighet som oftast är inåtvänd och miljön hemma som präglas av depression (Chassin, Pitts 1999).

Om ett barn i familjen blir beroende av alkoholmissbruk har också hans/hennes syskon risk att även de utveckla alkoholmissbruk. Det är först föräldern som påverkar barnet att dricka, men även andra faktorer påverkar fortsättningen av missbruket. Det kan till exempel vara släktingar eller vänner som dricker. Även faktorer som att ett barn saknar skydd och tillsyn av föräldrarna, sänkt socioekonomisk status och stress kan påverka alkoholmissbruket (Chassin, Pitts m .fl. 1999). Ett barn i denna omgivning har inte den personligheten och styrkan att säga nej till olika saker som han/hon kan utsättas för av andra.

Det är givet att alkohol skapar problem i hemmet och för att ett barn ska utvecklas normalt så är det beroende av miljön i hemmet, att den ska vara positiv och kärleksfull. En alkoholiserad förälder (pappa) anser (Molina 1996) bidrar till konflikter i familjen, och ger mindre stöd till barnet. Det förvärrar barnets ankomst till puberteten

Det kan uppstå konflikter mellan syskon, någon kan vilja skydda och hjälpa den alkoholiserade föräldern medan en annan kan kritisera och tala negativt om honom. Det är syskonen som är det största tryggheten när man lever i en liknande familj, de håller ihop och hjälper varandra. Men om det finns problem mellan syskon där de inte är överens om vad som bör göras, då blir problemet större och situationen värre för alla inblandade. Hussong, Zucker, Wong (2005) har hittat en tydlig skillnad mellan ett barn till alkoholmissbrukare och ett barn till en frisk förälder när det gäller barnets samspel med andra och barnets beteende. Det här ger olika negativa konsekvenser när barnet blir äldre och kommer till ungdomsåren och sedan vuxenlivet. Barnet har svårt att skaffa vänner och är inte populär bland människor runtomkring sig. Barn till alkoholmissbrukade föräldrar har ett svårt temperament, det ökar risken för att de blir utkastade från exempelvis kamratgruppen (Hussong, Zucker, Wong 2005). Barnet känner att det ligger efter i både den sociala delen och utbildningen. Det är tydligt att barnet måste kämpa mycket för allt i sitt liv, han/hon får inget lätt.

Enligt (SoS 2009) leder alkoholmissbruk hos en förälder i många fall till skilsmässa, då bor barnen hos den andre föräldern som oftast är modern. Då upplever de upplever de en lugnare miljö men de har tankarna fortfarande hos den sjuka föräldern.

Ett barn i en alkoholmissbrukad familj har omsorgssvikt, det kan hända att barnet inte får nog med mat, inte klär sig rent och ordentligt. I ett alkoholmissbrukar hem kan alla ha en förnimmelse av att konflikt och bråk kan uppkomma när som helst, utan att det nödvändigt behöver göra det (SoS 2009).. Konflikten sker vanligen mellan föräldrarna, men barnet är oftast involverad i det. Det kan hända att barnet hindrar fadern att slå modern. På detta sätt blir barnet både fysiskt och psykiskt påverkad av konflikten (SoS 2009).

Barnet försöker komma ifrån allt det negativa i hemmet genom olika flyktmekanismer. Det kan vara att barnet oftast är i sitt rum, där det försöker isolera sig för att kunna komma ifrån stressen (SoS 2009). Barnet kan också bli väldigt upptaget av sina fritidsintressen utanför hemmet. På detta sätt tillhör dem familjen men är nästan aldrig hemma och kommer ifrån belastningen som finns i familjen. En annan lösning för barnet är att ofta besöka sina kompisar och med tiden få en ny familj. Barnet kan känna sig omtyckt och lycklig i kompisens familj, han/hon strävar efter att befria sig från sin familj och skaffa sig en ny. Detta kan ge problem när barnet blir äldre och kompiserna flyttar hemifrån, då har det plötsligt förlorat sin nya familj och har undgått sin egen (SoS 2009).. Hur än barnet försöker så blir det fel till slut. När barnet misslyckas gång på gång, då tappar det livsglädjen och hoppet. Socialstyrelsen (2009) är övertygad om att många barn använder förnekelse som ett psykiskt försvar och kan förstärka det. Förnekelsen är en av de tidigast utvecklade formerna av psykiskt försvar. När barnet använder denna försvarsmekanism betyder det att han/hon har levt under dåliga förhållanden och därför har det varit viktigt att använda starkt psykisk försvar (SoS 2009). Barnets utveckling kan störas om det använder en försvarsmekanism även i lätta situationer som det skulle kunna hantera. Då anses barnet inte ha samma erfarenheter som andra barn att kunna lösa enkla problem. Människan har sina försvarsmekanismer för att skydda sig när det hamnar i en farlig situation. Därför är försvarsmekanismerna inte lösningen för barnet hela tiden, det medför ännu fler svårigheter i barnets vardag. Brown och Brown (1996) håller med om det och är övertygade om att det finns negativt samband mellan föräldrars alkoholism och barns självkänsla. När kommunikationen upphör tror barnen att det är deras fel, att de är orsaken till föräldrarnas maktlöshet och sorg. Det handlar alltså hela tiden om pappans alkoholvanors konsekvenser för barnet, barnet är inte skyldig till något men är den som lider mest.

Brown och Brown (1996) anser att föräldrakontroll på barnet påverkas negativt av föräldrarnas alkoholproblem. Föräldrar som använder mycket alkohol ger mindre stöd och mindre struktur i barnets liv. Skolan har ett stort ansvar för dessa barn och blir som en tillflykt för dem, den är en lugn och trygg plats att vara på.

Brown och Brown (1996) har kommit fram till att barnen får synliga symtom när de blir vuxna som tystnad och isolering av känslor. Relationsproblem och bekymmer på arbetsplatsen har ofta sin grund i otillräcklig tillit och dåligt självförtroende (Brown och Brown 1996). Barnen lever under mycket stor press, som visar sig i olika psykiska problem som ångest, nedstämdhet och aggressivitet. Och det förekommer fysiska problem som huvudvärk, kräkningar, illamående och buksmärtor. Barnet kan känna att det är svårt att kommunicera med föräldern, då känner barnet hat och förakt mot föräldern. De här barnen tvingas på grund av situationen hemma till sådana negativa känslor som ett barn egentligen inte borde känna. Ett barns liv ska speglas av kärlek och glädje.

Barnet kan känna hjälplöshet och maktlöshet, hjälplöshet för att det inte kan förändra situationen till det bättre, inte kan få sin förälder att sluta dricka (Bengtsson och Gavelin 2004). Maktlöshet för att barnet inte kan själv bestämma över sitt liv genom att exempelvis lämna hemmet för att få lugnare liv (Bengtsson och Gavelin 2004). Den svåraste känslan för barnet är övergivenhet av föräldrarna. Barnet lever verkligen i en mycket svår situation med många negativa upplevelser som kan pågå i många år. Barnet förlorar sin barndom och kan inte skydda sig själv mot allt det här.

En annan viktig del i barnets liv är skolan, Chassin och Curran (1996) finner att stress och negativ påverkan i en familj med alkoholmissbruk påverkar barnet studier i skolan. Det hade även Schandler, Cohen, m.fl. (1991) funnit, att barn behöver på sig mer tid och har svårt att klara sina uppgifter. Dessa barn lyckas oftast inte i skolan, livet känns kaotisk. Barn till alkoholmissbrukare har högre risk att hamna i grupper som använder alkohol och droger, de söker kamrater med liknande livssituation. Dessa barn försöker sig bort från alkoholen men hamnar i alla fall i kretsar där alkohol förekommer. Det är något de inte kan bli av dem. Föräldrarna har en roll när det gäller hur barn väljer sina vänner (Chassin & Curran 1996). För barn med låg självkänsla och upplevelser av dålig kontroll, är det mer sannolikt att umgås med avvikande kamrater. Det kan leda till brottsliga beteenden, och det kan vara svårt att vända om (Chassin & Curran 1996).

Barnet till alkoholmissbrukare lär sig i tidig ålder att inte tro på vad det ser, hör och upplever. Det vet att man inte talar om det existerande problemet, inte ens i familjen. När föräldrar sviker barnet genom avbrutna löften lär det sig att inte lita på någon, ibland inte ens på sig själv.

Barn till alkoholister kan ha mer risk att utsättas för lidande genom övergrepp och vanvård, skilsmässa, och kriminalitet. Alla dessa faktorer anses bidra till dålig prestation – och skolk i skolan. Det verkar finnas samband mellan föräldrars alkoholism och barns hälsotillstånd, framförallt depression. Dessa barn går mer till läkaren och får olika fysiska och psykiska diagnoser. Barnet har risk till nedsatt hörsel, ätstörningar, huvudvärk och sömnproblem. Barn med två alkoholmissbrukare föräldrar har det ännu sämre och mår psykiskt mycket dåligt (Chassin & Curran 1996).

Dessa barn har ingen kontroll över sig själva (West och Prinz 1987). Barnen jämför sig med andra barn och känner sig mindre värda jämfört med dem. Det är självkänslan som sviker dem, och dem tror att de har all anledning att ha denna negativa känsla. Det är så de har blivit uppfostrade. De har saknat tillit och skydd, och ingen har berömt dem och sagt att pappans alkoholmissbruk inte är deras fel.

Metod

Syftet med en kvalitativ undersökning är att få en så bred och noggrann beskrivning som möjligt av det fenomen man vill undersöka. Det rör sig om människors upplevelser av olika slag eller deras syn på verkligheten. Forskaren är intresserad av att beskriva, förklara och tolka. Det handlar alltså om beskrivande aspekter. I kvalitativa studier utgår det från att verkligheten kan uppfattas på olika sätt och att det följaktligen inte finns en absolut och objektiv sanning. Kvalitativa studier omfattar ofta ett litet antal personer, dessa personer undersöks djupare och detaljerat och syftet är inte att få statistisk generaliserbarhet. Genom kvalitativa undersökning man får svar på frågor som hur, varför och vad. I denna studie gäller det att kunna sätta in sig i barnens situationer för att kunna förstå och tolka den situation de går igenom. Denna metod kommer närmare människan och kan uppfånga alla känslor och upplevelser, man kan se helheten.

Den sortens metod av kvalitativ metod som har använts är tematisk induktiv analys som betyder att data utarbetas utifrån det insamlade materialet. Det innebär att man utformar materialet man har samlat under olika teman och sedan sammanfattar resultatet utifrån det. Hela texten läses ut för första gången för att få en bra helhetssyn av texten. Materialet i denna studie har samlats under olika teman (rubriker) och utifrån det har i slutet av resultatet och diskussionen varit en sammanfattning av hela materialet. Materialet i studien har lästs flera gånger för att få veta mer om helheten. Varje tema har analyserats för sig själv genom att läsa hela texten och samla för sig allt som hör till just det temat. Det som är viktigt och relevant för frågeställningen har plockats ut. Den andra texten togs också med så att sambandet i hela materialet återstår. Hela materialet grupperades i olika teman för att det ska bli ordning i materialet, men hela det grundliga budskapet från hela materialet togs med. Materialet förkortades och det viktigaste togs med. Varje tema/rubrik fick ett namn, för att det ska bli lättare att förstå innehållet. I början av varje tema sammanfattades hela texten för just detta tema, så att läsaren får en första översikt om vad texten handlar om. Det är viktigt för att varje tema ska få god passform till data, det har teman i denna studie gjort genom att rubriken och texten i temat passar bra ihop. Varje presentation av tema är ordnat i en logisk följd, genom att få information barnens bakgrund, sedan om skolan där barnen vistas det mesta av tiden. Efter det kommer relationerna med andra som är viktiga för varje barn och som slut på det hela kommer barnens tankar om framtiden.

Deltagare

Deltagarna i undersökningen är fyra barn till alkoholmissbrukare pappor, och en mamma till två barn vars pappa är alkoholmissbrukare. Barnen i studien är en grupp 15-åringar, medan barnen till den här mamman är 11 och 14 år gamla. Alla de här barnen har varit med och upplevt hur det är att leva med en pappa som är alkoholmissbrukare och det är dem själva som är lämpligaste för att kunna berätta hur barn till alkoholmissbrukare har det. Dem barn/ungdomar jag intervjuade är tre flickor och en pojke, mamman i studien hade också en pojke och en flicka. Det var särskilt svårt att hitta den grupp av barnen jag strävade efter och få dem att delta i studien, därför blev det inte heller fler deltagare. Jag ville välja lite större barn för att de är mer mogna och kan ge mer verklig information om deras situation och de kan förstå vikten av att delta och hjälpa till i en undersökning.

Material

Det som användes är intervjuer genom chatt med barnen och mamman till två barn. Just denna metod användes för att det fanns en oro att barnen inte skulle vilja delta i studien om en annan metod användes för att samla in data. Det är känsligt att studera barn och särskilt ämnet alkoholmissbruk är ett känsligt ämne för hela familjen därför var det väldigt viktigt med anonymitet. Därför fanns det som en sorts nödvändighet att denna studie skulle utföras just genom intervjuer via chatt. Det här var det säkraste sättet som gav deltagarna i studien det som krävdes för att de skulle delta och bidra med sina erfarenheter för studien. Jag hade i förhand gjort frågorna (bilaga 1), de visste innan vad jag ville fråga om. Det för att de skulle vara beredda och kunna svara. Det blev 17 frågor, jag ville ha med så många för att kunna avbilda hela barnets liv. Frågorna handlade om deras liv i allmänt med fokus på miljö hemma, hur de har det i skolan, relationerna med andra och deras tankar om framtiden. Genom chatt skulle all skam och förtvivlan minimeras, de kunde fritt svara på frågorna och vi återkom till vissa frågor där svaret inte var hel eller tillräcklig. Dessa barn ville absolut inte visa sin identitet, därför var chatt ett bra alternativ.

Trovärdighet är ett begrepp som inom kvalitativ forskning enligt Wedin och Sandell (2004) handlar om att forskaren verkligen undersöker i en studie det som egentligen ska undersökas. Det handlar hela tiden om att som forskare ska vara kritisk mot sig själv och tänka på hur man utför undersökningen när det gäller intervjusättet och hur frågorna ställs till undersökningsdeltagarna. Jag har åstadkommit trovärdighet i min studie genom att jag har använt rätt metod, som i det här fallet är intervjuer. Det säkraste sättet för att få en djup bild av barnens liv är genom deras egna ord och berättelser. Genom intervjuer fick barnen säga allt de ville berätta om, det kom alltså direkt från en person som studien strävade efter att undersöka. Även enkäten som användes vid intervjun innehåller frågor som är koncentrerade på barnens vardag, situationen hemma och kommunikationen barn-föräldrar emellan. Genom det ges en överblick om barnens situation och även det kan det en bild av hur barnen kan utvecklas. Även datasammanställningen gick till på ett sätt som koncentrerades på att samla allt som har med studien att göra och ta bort det som inte passar in i ämnet. Studien är trovärdigt genom att både intervjuerna och datasammanställningen gjordes med mycket noggrannhet, mycket tid lades på att försöka ställa rätt frågor och få ett tydligt svar och sedan sammanställa det på ett rätt sätt så att resultatet av studien blev rikt och givande.

Även att syftet och frågeställningen med studien besvaras på ett trovärdigt sätt, det handlar också om studiens kvalitet. Inom studien använde jag chatt för intervju, det är ett säkert sätt att få med allt, barnet skrev fritt det han/hon ville ge som svar. Jag hade tillgång till svaren på ett väldigt bra sätt eftersom dem kom till mig skriftligt direkt från undersökningsdeltagaren, därför kunde jag inte missa något. Jag kunde gå tillbaka till chattens olika delar när jag ville för att läsa svaret. Jag gjorde heller inga egna tolkningar av svaren på frågorna utan frågade hela tiden vad barnet menade och om en fråga inte besvarades tillräckligt gick vi tillbaka till det för att komplettera svaret. Frågorna i undersökningen är gjorda för att försöka få ett helhetsperspektiv av vad ett barn till en alkoholmissbrukare går igenom. Jag undersökte det jag skulle för att frågorna i undersökningen handlade exakt om föräldrarnas kommunikation med barnet och om olika område i barnets liv som t.ex. skolan och hur det gick där. Genom dem här frågorna kan jag komma fram till hur kommunikationen mellan föräldrarna och barnet ser ut och hur det hela kan påverka barnets utveckling. Studien är alltså gjorts på ett sätt där det finns kvalitet, eftersom allt som bör göras och tas hänsyn till är verkligen gjorda. Studien ska också genomföras på ett pålitligt och hederligt sätt så att läsaren ska kunna se att forskaren verkligen har genomfört studien på rätt sätt Wedin och Sandell (2004). Jag har förklarat hur jag har gått tillväga och berättat om allt som har gjorts i studien och på vilket sätt och jag har tagit mitt ansvar för att studien verkligen har genomförts på ett hederligt sätt. Med

samma frågor som jag använde och samma intervjuteknik kommer någon annan som vill veta om allt har gått rätt till få samma resultat. Anledningen är enkelt, undersökningsdeltagarna har samma historia att berätta. De skulle berätta ungefär samma sak för en annan forskare om han/hon ställde samma frågor, även om frågorna skulle ställas på ett annat sätt beroende på forskarens personlighet och svaren ges på ett annat sätt beroende på undersökningsdeltagarens situation då så skulle det till sist bli samma berättelser och samma svar.

Procedur

Deltagarna deltog i undersökningen av en slump, där jag träffade dem på nätet. Jag kom i kontakt med barnen genom att ett av barnen gick med i en grupp för barn till alkoholmissbrukare och föräldrar med andra problem, där hon hade fått lära känna dem andra barnen. Jag fick kontakt med dem alla genom det första barnet. Jag skrev ett meddelande till redaktören för gruppen och frågade om barnen ville vara med och svar från det första barnet som sedan hjälpte till att få kontakt med dem andra. Mamman kom jag i kontakt med genom en hemsida på nätet, där hon skrev anonymt om situationen hemma i en gemensam blogg. Alla de ville vara helt anonyma, den enda jag visste riktiga namnet på var det första barnet jag kom i kontakt med. Alla namn i denna studie är påhittade. Det positiva med att använda chatt är att deltagarna inte känner press att svara på det sättet de tror forskaren vill att de ska göra. Det som stärkte deras självkänsla och säkerhet var att dem fick vara anonyma, på detta sätt kunde dem berätta pålitligt om sina liv. Barnen och mamman fick själva bestämma när de ville utföra intervjun. Ett av barnen chattade med mig från ett ungdomshus som är avsett för ungdomar på fritiden, chatten skedde vid en tid då det inte fanns många andra barn där och barnet fick använda ett rum. Ett annat barn fick låna dator hos en kompis som lämnades i fred under chatten. Dem två andra barnen och mamman utförde intervjun hemifrån. Jag chattade med barnen och mamman genom en e-post jag hade skapat, dem fick användarnamn och lösenord, det för att de verkligen ville delta i studien men ville vara helt anonyma. Först intervjuade jag Lena som också är den första jag kom i kontakt med, sedan följde Emilie, Jessica, Johan och till sist Anna mamman till två barn med pappan som alkoholmissbrukare. Det blev i genomsnitt två dagar mellan varje intervju beroende på deltagarnas tid och situation i hemmet. Deltagarna fick göra det bekvämt för sig själva och ta den tid dem behövde och inte svara på något de kände var obehagligt eller inte ge exakt svar om så de önskade. Intervjun tog mellan 40-60 minuter, både parter kände sig nöjda efteråt. Genom deltagarnas berättelser och historier kan jag förhoppningsvis komma fram till svaret på mina frågor. Själva berättelserna är grunden för resultatet och analysen.

Etik

Deltagarna har fått information om vad studien går ut på, vad syftet är med den och hur den ska användas. De har fått veta att dem kommer vara helt anonyma så som de önskade, det som studien strävar efter är inte deras identitet utan informationen om deras situation. Det för att det är ett viktigt ämne i samhället, de har fått veta att dem inte är ensamma om det utan att det finns många barn i samma situation idag i samhället. Deltagarna har fått veta att de har fri vilja att delta i undersökningen och att dem kan avbryta intervjun när de vill om det skulle kännas obehagligt eller svårt att svara på frågorna. De kunde avbryta intervjun för att ta upp det när de ville det en annan gång om dem så önskade. Det gäller att göra det bekvämt för dem så att dem verkligen kunde ge allt. De skulle absolut inte känna sig tvungna till någonting, allt skulle gå efter deras behov och önskan. De fick veta att all information de lämnar kommer att vara konfidentiellt och användas bara som uppsatsavsikt. Redaktören för den gruppen barn gick med kontaktades, han kontaktade i sin tur den friske föräldern eller en

annan vuxen i barnens släkt i dem fall mamman inte var vid liv. De fyra vuxna var förståndiga och gav sitt godkännande till barnens deltagande i studien eftersom de ansåg det som ett sätt för barnen att få prata om problemet. Även redaktören i gruppen gav sitt godkännande, hans krav för att barnen skulle delta i studien var att först få kontakta barnens föräldrar och få ett godkännande av dem och då skulle han också godkänna det och låta barnen delta i studien.

Analys

När intervjuerna med deltagarna var avklarade, var det dags för sammanställning av resultatet. Hela texten blev läst flera gånger, det var viktigt att ta med svaret på frågeställningen i undersökningen. Det är viktigt att sortera texten och ha med det relevanta materialet för studien. Resultatet framställdes med olika underrubriker, som t.ex. skolan, relationer och framtiden. Det var viktigt att ha med dessa teman, för att dem var mest förekommande i barnens berättelser. Genom barnens berättelser om deras vardagliga liv, kan det konstateras hur kommunikationen såg ut i hemmet och hur det påverkade barnens utveckling. De olika underrubrikerna finns med i resultatet för att de är relevanta för att kunna förstå barnens situation närmare. Det är viktigt att till exempel veta barnets bakgrund och liv och med det följer livet i skolan, med vänner och barnets syn på framtiden. Då kan tolkningen av hur barnets utveckling kan ha påverkats av att ha en alkoholmissbrukande pappa som inte kommunicerar med barnet göras. Om kommunikationen används, då går det till på fel sätt genom exempelvis bråk eller genom lögn och falska löften. Ett exempel kan vara att lova någonting, vilket förekommer ofta, men inte uppfylla löftet. Varje underrubrik fick innehålla alla barnens namn och mamman till dem två barnen, så att alla de fick berätta sin version om temat till exempel relationer/kompisar. På så sätt följer man en rätt linje för alla, vilket blir tydligare och lättare för läsaren att kunna bedöma skillnader och likheter mellan barnens situation inom ett visst område. Genom det kan en bedömning göras om hur dessa barn kan utvecklas igenom dessa svåra situationer. Och hur dessa negativa konsekvenser påverkar deras framtida liv. Det handlar alltså att hela tiden försöka dela upp barnets berättelser och sätta varje del av berättelsen under rätt rubrik. Deltagarnas namn finns med under varje rubrik i resultatet för att läsaren ska tydligt förstå hur varje deltagare upplevde situationen med alkoholmissbrukaren (pappan). Att bara berätta det allmänt om alla deltagarna utan att nämna deras namn, skulle inte ge en tydlig bild av varje deltagares situation. Om en jämförelse görs av barnens liv, kan tolkningen faktiskt bli att dessa barn har mycket gemensamt.

Texten blev tematiserad, så att den blev klarare för läsaren och mer koncentrerad. Texten lästes flera gånger, det tog tid att fundera över den och hitta nya idéer så att den blev en helhet där allting hänger ihop. Texten blev ändrad som helhet flera gånger, varje gång var det viktigt att försöka upptäcka nya saker för att till sist försöka komma fram till en sammanställning av texten där den berättar om barnets liv och situation på ett sätt som både är intressant och som väcker känslor och tankar. Varje del i texten finns under en rubrik (tema) som passar till innehållet, allting har gjorts noggrant och med försiktighet. På detta sätt kan läsaren gå igenom alla barnens upplevelser och känslor och veta hur ett barn av deltagarna i denna studie känner sig i exempelvis skolan eller hur han/hon betar sig i sällskap med andra. Hela texten gjordes om flera gånger, på så sätt kom nya idéer upp och texten kunde bearbetas om på ett bättre sätt. Det viktiga var också att kunna hitta gemensamma teman för alla barnens berättelser, så att texten uppdelades efter tema beroende på varje styckes innehåll. Bara det viktigaste och givande innehållet från materialet plockades och togs med, till slut ansågs texten vara bra där läsaren kan få mycket information snabbt. Hela texten blev tematiserad på ett strikt sätt, där bara det relevanta togs med och sorterades under rätt tema. Materialet blev alltså delat i stycken där varje stycke hamnade i ett tema som berättade om en del av barnets liv.

Resultat

Deltagarnas får själva berätta sina historier för mer verklighet. Det är deras egna känslor och upplevelser, det de går igenom varje dag. Det är pappan som är alkoholmissbrukare i samtliga familjer. Rubrikerna i resultatet är valda efter det som är mest viktigt i dessa barns liv. I bakgrund berättas det om barnets liv och deras situation med den alkoholmissbrukade pappan. Bakgrund är alltså viktigt för förståelse av det barnet går igenom. Rubriken "skolan" är vald eftersom skolan är en väldigt viktig del i barnens liv, många gånger är det en plats som ger skydd där de kan känna sig trygga utanför hemmet. Men också en plats där de känner sig vilslna och annorlunda, där de är oroliga för vad som händer hemma när dem inte är där. Rubriken relationer/kompisar är också viktigt för att den visar barnets sociala sida och hur dem beter sig tillsammans med andra. Det är också ett känsligt område hos barnen eftersom dem saknar bra relationer till andra. Den fjärde och sista rubriken "framtiden" är med för att de här barnen tänker på vad som kommer ske med dem i framtiden. Framtiden är viktigt för alla barn, men särskilt viktigt för dessa barn som lever i ständigt oro för vad som händer närmast. Dessa rubriker uppstod också för att alla barn i undersökningen pratade mest om dessa ämnen, alltså det var dem här rubrikerna som var de viktigaste att ha med i studien.

Barnens bakgrund

Gemensamt för alla dem här barnen var att familjen inte fungerade som en riktig familj. Barnen visste inte vad som var rätt och fel och varför många saker inte fungerade normalt. De ansträngde sig men hörde aldrig att de hade lyckats med något. Ingen i familjen gav de komplimanger för något bra de hade gjort. Dessa barn växte upp med mycket negativa upplevelser och erfarenheter, de kände sig inte trygga i familjen där ett barn vanligen ska ha positiva och trygga känslor. Även om de var utanför hemmet, var de upptagna med att tänka på vad som hände hemma i just denna tid. Det största problemet för dem som höll de upptagna och koncentrerade på andra saker var pappans alkoholmissbruk och dess konsekvenser i deras familj. Det förekom bråk och våld i familjerna, oftast var pappan utanför hemmet länge och kom hem sent. Många gånger blev högtider och födelsedagar förstörda och det sårade barnen väldigt mycket. En annan gemensam fråga för barnen var att ta hem kompisar, de flesta vågade inte göra det längre eftersom de inte visste vad pappan kunde komma med. De var rädda för att skämma ut sig för andra, därför var det säkrast att hålla kompisarna borta från hemmet. Barnen blev svikna många gånger, det är något som har sårat dem och de kan inte glömma det. Barnen har alltså upplevt mycket sorg och smärta i deras liv och situationen fortsätter bara. Här är deras berättelse:

Lena 14 år

Lena uppförde sig som ett barn men var inte lekfull på barnets sätt, hon bara hängde med. Lena tog sin roll i familjen och tog hand om sina syskon och skötte hemmet. "Jag kände inte att jag dög i mina föräldrars ögon, ingenting var tillräckligt. Jag ville göra mig osynlig så mycket som möjligt". Det var alltid oroligt hemma, alla led för sig själva. När Lenas pappa var nykter var han kärleksfull. När han var alkoholpåverkad försvann allt det fina med honom. Han glömde alla sina löften till Lena. Han var utanför hemmet länge. "Pappa bråkade och då kunde jag inte sova på hela natten". Lena gick mellan föräldrarna när de bråkade, jag kunde ta emot slag. Lena hatade att vara hemma men samtidigt ville hon inte vara ute och oroa sig om vad som hände hemma. I Lenas familj var det vanligt att man ljög, hennes föräldrar ljög för varandra för att bortförklara olika saker. "Man visste inte vad som var sanning och vad som

var lögn, och jag ljög också” säger Lena. Hon menar att hemma hade dem aldrig förälder – barn relation, föräldrarna var upptagna och hade inte tid för kommunikation.

Emilie 15 år

Emilie har aldrig hört från sina föräldrar att hon duger till något, hon ansträngde sig men ingen märkte det. ”I början lärde mig att förneka det jag såg, jag ville inte tro att pappa var alkoholmissbrukare” säger Emilie. Hon hade blandade känslor av hat, ilska och sorg. ”Jag ville bara att allting skulle bli bra”. Emilie fick inte lära sig vad som var rätt och fel, och visste inte när hon skulle säga nej och inte heller hur hon skulle bete sig tillsammans med andra. ”Det var mest jobbigt när pappa var onykter vid en speciell högtid, som t.ex. jul”. När pappan hade druckit vid sådana tillfällen då bråkade föräldrarna och det gjorde Emilie väldigt rädd. ”Ibland har både jag och mamma fått stryk av pappa” säger Emilie och tillägger att han ändå var kärleksfull när han var nykter. Ibland var hon rädd att han skulle dö. Emilie tog stort ansvar hemma och skötte sitt liv själv. ”Flera gånger ville mamma lämna pappa, men vi gjorde aldrig det” säger Emilie och menar att det kunde ha förändrat honom till det bättre.

Jessica 15 år

För Jessica började det när hennes mamma dog, då började pappan dricka. ”Innan dess var vi en lycklig familj, jag och min lille bror hade det perfekt” säger Jessica. När hennes pappa började förändras kändes det skrämmande, det var inte hennes pappa längre. Han blev våldsam och lämnade dem ensamma tills sent på natten. Jessica tog hand om sin bror. För pappan kom alkoholen före hans barn. ”Han brydde sig inte om hur vi mådde” säger Jessica. Han gav dem pengar men inte kärlek. ”Det kändes som om vi var helt föräldralösa”. Ibland kom hennes pappa hem med tjejer, hon hörde vad som pågick i sovrummet. ”Jag hatade pappa för att han hade glömt mamma”. Ett av hans förhållanden varade länge, de brukade dricka tillsammans. Hans tjej var nära att övertala pappan placera dem på ett fosterhem, men Jessica sa emot och till slut hamnade dem hos mormor. Livet blev bättre där, men efter att han lämnat flickvännen tog han dem tillbaka och lovade att allt skulle ordna sig. Så var det den första tiden, men sen började han dricka igen.

Johan 14

Johan berättar att han är en kille som fördömer sig själv, han har varit stökig och det gick inte bra i skolan. Men sedan försökte han sköta sig och hjälpte till hemma. Men med tiden blev hemmet ett ”helvete”, pappan blev våldsam när han drack. Johans föräldrar bråkade och han gick emellan för att skydda mamman, han blev knuffad av hans pappa. ”Han sa att jag är en dålig son, säger Johan. En dag när Johan kom hem satt hans mamma och grät, Pappan hade börjat dricka i hemlighet och hon ville att han skulle på behandlingshem. Han gav henne en örfil och sa att de måste gå skilda vägar. ”Jag var det enda barnet, jag hade en syster som dog när hon föddes”. Hans föräldrar kom aldrig över det, säger Johan. De brukade fira hans födelsedag, men inget annat. Föräldrarna kom sällan på hans skolavslutning, bara mamman när hon hade tid. ”Jag har svårt att bli glad på riktigt, inget kan göra mig så glad”. Johan känner sig inte stark, som någon som står på sig själv. Han önskar att han inte hade funnits, det skulle vara bättre för alla enligt honom.

Anna (mamma till Emma 14 och Fredrik 11)

Annas man är alkoholist, det har påverkat barnen väldigt starkt. De känner att det finns oro i hemmet hela tiden, hon erkänner att hon inte alltid orkar stötta barnen. Hon menar att det är viktigt att omgivningen inte vet vad som pågår hos dem, det skulle leda till skam. ”Min man

vill sluta dricka, men det inte går”. Han är ledsen för det lidande han orsakar barnet, säger Anna. Hon berättar att barnen var lyckliga och pigga förut, nu är de väldigt tysta. Emma förstår och hjälper till i hemmet och tar hand om sin bror”. Hennes man sköter sitt jobb, det är hemma han orsakar problem. ”Barnen berättar inte om sina känslor för mig, men jag vet hur de lider” säger Anna. De vet att pappan har problem men hon vet om de känner till hela sanningen, de vågar inte fråga. ”Jag undrar om de orkar höra sanningen och leva med det”, säger Anna.

Skolan

Sammanfattningsvis kan man säga att de här barnen tappade koncentrationen och kunde inte hänga med i studierna. Flera av dem hade varit duktiga innan problemet med alkoholmissbruk hos pappan dök upp. Men efter det kunde de inte längre koncentrera sig på sina läxor och låg efter. Resultatet blev att gå om ett år, att skolka för att slippa skämmas eller också blev de besvikna på sig själva för att ha svikit sig själva och föräldrarna som kanske hade höga förväntningar på dem. Barnen försökte göra så gott de kunde, men det stora problemet hemma så gick det sällan bra och därför kunde vissa av dem sluta kämpa med det. Några av barnen nämnde att skolan inte riktigt försökte förstå vad som var problemet och inte hjälpte till på ett sätt som kanske skulle ha räddat dem från att tappa greppet om studierna. På något sätt kunde kanske skolan vara en plats där dessa barn upplevde lugn och ro under en viss tid, men oftast med tankarna hemma.

Lena 14

Lena kunde inte koncentrera sig på skolan och hon fick dåliga betyg. ”Jag kände mig som ett offer, det var inte mitt fel jag hade ju problem hemma”, säger Lena. Det tog all hennes tid och tankar. ”Vissa nätter kunde jag inte sova för att jag tänkte eller för bråk mellan föräldrarna”. Då var Lena trött i skolan nästa dag. ”Jag ville jag skrika efter hjälp, men ingen skulle bry sig”, säger Lena. Det blev mycket skolk från skolan, eller bortförklaringar för att få gå hem. ”Skolan var en plikt och jag var tvungen att sköta mig, det var en plåga men samtidigt en lugn plats där jag kunde vara ifred”.

Emilie 15

Emilie orkade inte koncentrera sig på skolan längre, innan var hon duktig och fick höga betyg. ”Jag skolkade en hel dag eller någon lektion eller kom försenat”, säger Emilie. Hon brydde sig inte om att sköta sig i skolan och inte heller om vad eleverna eller lärarna tyckte. Lärarna försökte prata med henne om problemet men hon svarade aldrig korrekt på frågorna. ”Jag skämdes för det pappa gjorde och ville inte berätta för någon om problemet”.

Jessica 15

Jessica berättar att hon gick till skolan men inte på lektionerna. Hon hittade ställen i skolan och utanför för att vara på. ”Jag hittade olika ställen för att gömma mig”. Lärarna hade försökt få tag på hennes pappa men lyckades inte och det gick lång tid tills hon började tänka om. ”Jag ville ha en utbildning, därför gick jag på lektionerna igen” säger Jessica och menar att hon inte ville bli som pappa.

Johan 14

Det gick dåligt för Johan i skolan, och han fick gå om ett år. ”Det var det värsta, särskilt för att jag förlorade mina kompisar och alla såg ner på mig”. Han hade skuldskänslor för att ha svikit sina föräldrar och gjort livet ännu jobbigare för dem. Hans pappa skulle sluta dricka om han skötte sig i skolan, han blev glad och lova att försöka. ”Under en period kunde jag t.o.m.

ta med kompisar hem vilket var omöjligt innan". Och det gick bra i skolan, lärarna var nöjda och han gick på lektioner och gjorde läxorna.

Anna (mamma till Emma 14 och Fredrik 11)

Annas barn är duktiga i skolan, de gör sina läxor och kommer i tid. Men Fredrik har i sista tiden tappat koncentrationen enligt läraren, ibland går han inte på lektionerna. "Det påverkar såklart hans studier och hans betyg". Emma däremot försöker göra så mycket hon kan och uppmuntrar även sin bror, men även hon saknar koncentration. Emma tänker inte bara på studierna utan också på situationen hemma.

Relationer/kompisar

När det gäller relationerna så hade de här barnen svårt att knyta riktiga och långvariga relationer till andra. De blev tysta och kände inte sig dugliga inför andra. Några nämnde att dem inte kunde ta med kompisar hem och att det var dem som istället gick till kompiserna. Barnen kunde känna tryck från andra barn t.ex. genom att påverkas av det andra sa och inte våga säga emot. Några av barnen kunde också känna sig osäkra inför andra och tänka att dem inte var mycket till en vän. Även familjens relationer med vänner och släkt minskades och för vissa upphörde helt. Det är kanske förståeligt med tanke på det stora problemet hemma, då är det lättare att inte ta emot någon hemma för att hemligheten inte ska avslöjas. Det som är tydligt är att dem här barnen kände sig mindre värda än andra och att dem inte dög som kompisar. De kunde känna sig som en belastning för andra och istället dra sig undan.

Lena 14

Lena säger att hon inte hade starka relationer till sina kompisar, hon kände sig. "Jag var tyst och hade inte mycket att komma med, jag kände ingen gemenskap för jag var ju inte som dem". Hon var en börda för andra och då var det lättare att dra sig undan. Hon kunde inte ta hem någon kompis, hon visste inte hur pappan var just då. "Jag gav olika ursäkter för det", säger Lena. Ibland ville hon undvika andra, det var säkrare så. "Jag undrade varför jag skulle vara intressant för andra, därför gick det inte att ha kontakt med andra barn". Hon kunde inte ha roligt utan gick hem tidigt. Hon var avundsjuk på andra barn. "Vi bortförklarade pappas beteende för att han var sjuk, hela familjen drog nytta av det genom att inte göra det som krävs av var och en av oss".

Emilie 15

Emilie berättar att hennes familj aldrig gjorde något kul tillsammans. "Vi var isolerade hemma, våra relationer med vänner och släkt började ta slut". När någon ville besöka dem eller göra något roligt tillsammans sa hennes att de inte kunde. De ljög för andra och för sig själva. "Jag hade ilska inom mig och ville leva ett lugnt liv", säger Emilie. Hon hade svårt att säga nej till folk, hon lånade t.ex. ut pengar som hon aldrig fick tillbaka. "Men jag gav de ändå för det gav en känsla av makt och kontroll", säger hon.

Jessica 15

Jessica säger att hennes pappa fortsatt drickandet och hon kunde inte ta en kompis med hem. "Jag visste ju inte vad pappa kunde ställa till med" säger hon och menar att det var säkrast att låta bli. Kompisarna visste att hennes mamma hade dött, de trodde att allt berodde på det. Även när hon skolkade från skolan trodde dem att hon var ledsen för sin mamma. "Jag fick komma hem till mina kompisar, alla hade det inte perfekt men de kunde få stöd och kärlek från sina föräldrar till skillnad från mig". Hon blev avundsjuk, men började på något sätt börjat acceptera sitt liv.

Johan 14

Johan saknade ett syskon, han har kusiner men står inte nära dem. ”Vi står inte nära någon för tillfället”, säger han. Johan har inte en riktig kompis, någon som han kan prata med om allt. ”Jag vet inte heller hur man skaffar sig en riktig kompis, en bästis”. Han litar inte på någon vuxen, de är grymma menar han. Ingen vuxen har hjälpt honom, därför känner han sig inte trygg med dem.

Anna (mamma till Emma 14 och Fredrik 11)

”En gång hade vi födelsedagsfest hemma för Emma, hennes pappa lovade att inte dricka men började göra det när kalaset hade börjat och blev full”, säger Anna. Alla kände hur stämningen blev oroligt och började gå hem och Emma mådde dåligt. Från denna dag hade ingen av barnen kompisar hemma, de ville inte skämma ut sig.

Framtiden (tankar om livet)

Det som är gemensamt för alla barnen i denna studie är att de är väldigt oroliga och osäkra inför deras framtid. De frågar sig själva vad som väntar dem och hur allt det här ska sluta. De flesta är oroliga men har en viss hopp om att kanske när de flyttar hemifrån så blir det förhoppningsvis bättre för dem. Då är det de själva som bestämmer över sina liv, och med tanke på allt det negativa dem har gått igenom så råder det en känsla av att de vill göra något av sina liv. Mamman Anna vill t.ex. lämna sin man för sina barns skull, hon vill att dem ska kunna lugn och ro i en tryggare miljö. Barnen har tappat livsglädjen och vet inte om de kan och orkar kämpa, framtiden och vuxenlivet känns långt borta och därför kommer det ta långt tid tills de får flytta hemifrån och bestämma över sina liv. Det finns alltså lite hopp för framtiden, men just idag känner barnen maktlöshet och mycket oro för det som framför dem.

Lena 14

Lena slutade önska sig saker, hon visste hon inte skulle få något. ”jag brydde sig inte om mig själv längre”, säger hon. Hon visste inte riktigt vem hon var och om hon hade samma värde som andra barn. Hon visste inte riktigt vad som var rätt och fel. ”Ibland sa pappa att han älskade mig, men han hade inte tid med mig”. Sina problem kunde hon inte berätta för någon om för alla hade sina bekymmer hemma. ”Jag drömmer om ett bättre liv, ett tryggt hem” säger hon och hoppas på en bättre framtid.

Emilie 15 år

Emilie ville inte ha något för sig själv. Hon säger att hon har druckit alkohol, det ger glädje och tar bort det negativa. ”Jag har druckit både hemma och ute med kompisar”. Det gör henne rädd att dämpa ångesten med alkohol och hon fruktar att bli som sin pappa. Hon fick inte vara barn och mår dåligt för det och vet inte vad det blir av henne.

Jessica 15

Jessica tar dagen som den kommer och bryr sig inte om vad som händer i framtiden. Hon vill flytta hemifrån när hon blir arton år tillsammans med sin bror. ”Då kan kanske det bli lite reda i vårt liv”, men just nu är hon maktlös.

Johan 14

Johan vill bli 18 år fort, för att göra allt som en vuxen och klara sig på egen hand. ”Då är jag fri från mina föräldrar och bestämmer över mitt liv”, säger han. Men han är samtidigt osäker på nuet och framtiden, om han orkar kämpa vidare eller inte. Han har tappat livsglädjen och lever i en mardröm.

Anna (mamma till Emma 14 och Fredrik 11)

Anna känner sig hopplös för att hon inte kan hjälpa sina barn. ”Jag tror att mina barn är förvirrade och de vet inte vad som är rätt och fel”, säger hon. Hon tänker på att lämna sin man för barnens skull, hon vill ta slut på barnens lidande. Pappan kanske inser att han har förlorat dem och försöker sluta dricka, tänker hon.

Resultatets sammanfattning

Syftet med studien var att ta reda på hur barnets utveckling och vardag påverkas av att ha en alkoholmissbrukare pappa. Och hur kommunikationen såg ut mellan barnet och den alkoholmissbrukade pappan. Syftet var också att förstå hur det påverkar barnets utveckling. Det viktigaste budskapet i resultatet blev att barnen befinner sig i en väldigt svår situation och att framtiden ser ganska ”mörkt” ut. Dessa barn går igenom många svåra upplevelser och blir tvungna att ta hand om sig själva och ”leka vuxna” i hela deras tillvaro. De kan inte riktigt leva som alla andra barn, de måste tänka mer som en vuxen och överväga olika saker i deras liv och försöka ta beslut för hur dem ska handla i varje situation. De mår mycket dåligt psykiskt och det påverkar i sin tur deras fysiska hälsa som det är fallet med några av dem. De känner sig annorlunda och odugliga och vågar inte tro på sig själva och inte heller lita på andra människor omkring sig. Dessa barn är inte trygga i sina liv och de har inte en vuxen runt omkring sig som de verkligen kan lita på. Det är framförallt syskonen som måste hålla ihop för att klara sig, och några av dessa barn får flyttas runt och bo på olika platser och det gör att livet blir ännu svårare och otryggare för dem. Det svåraste för dessa barn kanske är att dem inte vet när slutet kommer för deras svåra situation, när allting blir bra igen och om det någonsin blir bra. De är livrädda för vad som skall hända, och just det att inte veta är en plåga för alla dem. De vill hoppas på framtiden men vågar inte göra det av rädsla för själva hoppet. Barnen känner sig övergiven och oälskad av föräldern och det gör att de känner sorg och ilska över det. Många gånger kan de bli förvirrade och inte vad som är rätt eller fel eller vad som är det sanna verkligheten i deras liv. De här barnen känner ibland att de är en börda för omgivningen och därför blir det lätt att dra sig undan. Känslan av skam är mycket starkt hos dem och de vill absolut inte tala om ”hemligheten” för någon. Deras liv är alltså kryllade av negativa känslor och upplevelser. Dessa barn kan höra från föräldrarna att de är odugliga hur mycket dem än hjälper till hemma och sköter sig. Många gånger kan de tro att det är deras fel att det är på det viset hemma. Resultatet av undersökningen visade många dåliga sidor i barnets liv, dessa barn mår mycket dåligt och lider i det tysta. Dessa barn verkar inte få någon riktigt hjälp från någonstans, dels för att ingen lägger märke och verkligen frågar hur de har det, dels för att barnen själva aldrig berättar för någon vad det är som pågår i deras liv.

Diskussion

Alkoholmissbruk är ett stort problem för barn som har en förälder med denna sjukdom. Som resultatet av studien lider många barn väldigt mycket av att leva i en situation där alkoholen styr hela deras vardag. Barnen vet inte riktigt hur de ska bete sig och vad de ska göra i olika situationer. De försöker göra allt de kan för att inte göra något fel så att situationen inte blir ännu värre hemma. Förälderns missbruk påverkar barnens viktiga delar i vardagen så som skolan, deras beteende och relationer till andra, vilka regler som gäller, deras självförtroende och mycket annat. Barnet uppfostras inte på rätt sätt, de kan inga regler för hur de ska handla i

olika situationer. Resultatet av studien visade att dessa barn lever i förvirring, livet är bara kaos för dem. Det är också tydligt att alla barn till alkoholmissbrukare går igenom nästan samma problem, som t.ex. att de tappar koncentrationen i skolan, skolkar och får gå om ett år. För barnen i studien var skolan antingen en plats där de fick lugn och ro eller också en trist plats, en börda för dem som de ville bli av med. Alla barnen i studien hade en pappa som var alkoholmissbrukare, de var hela tiden på sin vakt att inte störa honom. De visste aldrig vilket humör han var på och om han var nykter eller inte.

Alla barnen i studien är i puberteten, då är dem i en fas i utvecklingen som enligt Erik H. Eriksson (Frisén, 2006) ifrågasätter sig själva. Barnet undrar: ”vem är jag?” Hur är jag? Och vad ska jag bli? Dessa frågor handlar om identiteten. De är på väg att lämna barndomens värld och komma in i vuxenlivet. De söker sig själva i denna period av livet som präglas av osäkerhet och frågan ”duger jag som jag är?”. Om ett barn går igenom den här perioden på ett positivt sätt då kan han/hon hitta sin identitet, känna till sina styrkor och svagheter och ha målsättning som ska uppnås. Om ett barn inte utvecklas på rätt sätt då har det en identitetsförvirring, vet inte vem det är och vad han/hon vill uppnå i livet (Frisén, 2006). De barn som deltar i studien har levt i en situation som präglas av förvirring och kaos, enligt resultatet av studien. De har mått dåligt under en lång tid, de har inte hittat sig själva och mycket har gått fel i deras liv. Att ha en identitet betyder också att ha egna normer och värderingar (Frisén, 2006) men det hade inte de flesta av dem och det finns tydliga exempel i deras berättelser som t.ex. att ljuga var naturlig för dem och de kände ingen ånger över det. Ett annat exempel var att skolka från skolan och inte ta respektera skolans regler. De gjorde det här både för att de inte mådde bra och för att de inte hade tydliga värderingar i vad som var rätt och fel. Och vad var det bästa för dem. Många av barnen berättade att de inte önskade något för sig själva längre. Att gå i skolan och skaffa sig en utbildning höjer ens status i samhället och ger en ett jobb. Men det struntade de i, för det var inte viktigt för dem i den perioden av livet med tanke på den situation det rådde hemma. Resultatet av studien visar att de här barnen har hela tiden varit tvungna att klara sig själva. Hussong, Cai, Curran m.fl. (2008) tycker att det är sällan det går bra för ett barn som missköts, ett barn ska få gå igenom barndomen steg för steg och ha föräldrar närvarande som är förebilder och som hjälper till så att barnet utvecklas på ett positivt sätt. Enligt Molina (1996) är förälder – barn förhållandet väldigt viktigt. Föräldern och barnet ska tillsammans hjälpas åt så att barnet klarar sig på ett positivt sätt genom utvecklingen. Barnen i studien hade ingen förälder som såg efter dem och som brydde sig tillräckligt om dem. De visste inte riktigt om föräldrarna älskade dem, några av dem kände sig som en börda för föräldrarna. Det är tydligt i resultatet av barnens berättelser att föräldrarna hade egna problem, och så var barnen närvarande och det gjorde att föräldrarna måste anstränga sig ännu mer, särskilt mamman i de flesta av fallen. Därför blev det sällan rätt. Barnen hamnade utanför och kom sist i vad som var viktigt att lägga mer fokus på, alkoholmissbrukaren som var pappan kom först.

Det som är märkligt i resultatet är att de här barnen har många saker gemensamt, både egenskaper och hur deras liv ser ut i allmänhet. Det är ju alkoholen som har styrt deras liv, i allas hem är alkoholen ständigt närvarande. Det som alla barn i studien tog upp var att dem inte kunde ta kompisar hem eftersom ingen kunde veta hur pappa var då. De här barnen skämdes väldigt mycket, därför var det bäst att inte visa för andra hur dem hade det hemma och bevara sin värdighet.

Det är tydligt att de här barnens utveckling inte riktigt har gått rätt till som enligt (Frisén, 2006) ett barns utveckling ska gå göra för att lyckas i livet, det vet man genom deras berättelser om sina liv. De är förvirrade och vet inte vad som väntar dem i framtiden eller vad de vill ha av livet. De har ingen tydlig personlighet, dem flesta av dem hänger bara efter på det situationen kräver. De försöker göra det bästa av situationen, men det är inte så ofta som

de lyckas. Många av dem berättar att de inte lyckas så bra i skolan just nu även om dem tidigare varit duktiga. Även hemma berättar de att gör de mycket utan att någon tackar dem eller säger att de duger. Det ger ingen positiv påverkan på dem, utan de känner sig odugliga och misslyckade.

Genom resultatet av studien har det kommit fram att barnen inte anser sig själva ha samma värde som andra barn, eftersom deras föräldrar inte gav dem den möjligheten att känna sig älskade och viktiga. De är väldigt sårbara och känsliga. Dessa barn tror att alla runtomkring dem kommer att svika dem, och att ingenting kommer att gå bra. De litar inte på någon och berättar inte om det de känner och tänker för någon. De vuxna är inte en trygghet för dem, utan bara en besvikelse och det starka exemplet är den alkoholmissbrukade föräldern. De flesta av dem här barnen i studien mår psykiskt dåligt, de är oroliga hela tiden och lever sällan i lugn och ro. Det är vad resultatet av deras berättelser visar.

Kommunikationen hemma är väldigt dåligt, det är ingen som berättar för dem hela sanningen. Det är dem själva som får tyda vad som händer och försöker hänga med i situationen och inte ställa till mer problem. De här barnen är hela tiden på sin vakt, de försöker att synas så lite som möjligt i hemmet. På så sätt är en bra och nyttig kommunikation med föräldrarna i den situation de har hemma nästan omöjligt. Det är tydligt i barnens berättelser, de berättade aldrig för någon om sina känslor och tankar. För ingen kan hjälpa till ändå, verkar de tänka av det man kan tolka på resultatet av intervjuerna med dem. De tror inte att något positivt kunde hända som förändrade deras liv till det bättre. Barnen litar inte på någon av föräldrarna och om tillit saknas då kan de inte ha en bra kommunikation där de öppnar hjärtan för varandra. Kommunikationen är en viktig aspekt som kan få ett barn att utvecklas, barnet lär sig om sig själv och om omvärlden genom kommunikation (Harrington och Metzler 1997). De menar att när den kommunikationen upphör, då kommer barnet sakna något som är väldigt viktigt för utvecklingen. Det som utmärker människan är kommunikationen, men i dem här barnens fall hade dem ingen att kommunicera med om dem viktiga sakerna i deras liv. Därför kan enligt (Harrington och Metzler 1997) de här barnen inte lyckas i deras nuvarande relationer. De har levt i en dysfunktionell familj där det inte finns någon bra kommunikation och ingen som leder dem genom livet. Ingen av barnen i studien ville acceptera det här livet dem levde, men de hade inget val. De lever ett liv de är tvungna till, det har gjort att de har tappat lusten för livet och lett till att de har slutat bry sig om sig själva och sina behov. Ingenting känns viktigt för dem längre, på något sätt är det deras uppror. De försöker säga ifrån genom att inte bry sig om någonting, genom att strunta i det mesta. Då kanske någon märker att något har gått väldigt fel och försöker hjälpa till, de hoppas särskilt på den alkoholmissbrukare föräldern.

Genom resultatet märks det att barnen och deras föräldrar inte har en fungerande kommunikation i hemmet, främst för att båda föräldrarna är upptagna med alkoholmissbrukproblemet. Föräldrarna är inte riktigt medvetna om vad barnet går igenom och dem har inte den orken att kunna ta hand om barnet på rätt sätt. Kommunikationen är inlärd (Harrington och Metzler 1997), om barn har lärt sig i hemmet att inte kommunicera då påverkar det kommunikationen i deras andra relationer utanför hemmet. Det är tydligt att barnen inte kan kommunicera på rätt sätt utanför hemmet, det genom resultatet. Vissa vet inte riktigt hur de ska skapa en riktig vänskap med någon, andra vet inte hur de ska komma in i en grupp. Det är alltså sant det (Harrington och Metzler 1997), säger om att kommunikationen är inlärd. Att inte kommunicera med föräldrarna påverkar inte barnet bara ”här och nu” utan även i framtiden i relationer med andra människor. Att inte kommunicera med barnet påverkar även barnets utveckling genom att barnet först och främst inte vet vad som är rätt och fel. Barnet fungerar inte på ett ”normalt” sätt både emotionellt och socialt (Brunnberg, Eriksson och Tinnfält 2007). Det är precis så som författarna säger som dessa barn känner sig,

det är mycket som inte fungerar i deras liv, de upplever både emotionellt och socialt förvirring.

I barnens berättelser kan man se att dem saknar hopp för framtiden, dem flesta har inga planer och vet inte vad de ska göra och vad de vill av sitt liv. Johan är den enda som längtar efter att bli 18 år och bestämma över sitt liv. Men samtidigt så ser han inte hoppfull på framtiden, han vet inte heller vad han vill. Även mamman (Anna) är orolig för sina barn och deras framtid, det enda hon kommer på att göra för sina barn är att lämna deras pappa. Det förstör på sitt sätt familjen också men det kan vara den enda lösning hon och hennes barn har. Häggqvist (2011) menar ju att alla i en familj ska känna sig trygga och veta vad som pågår, vilket inte är faller för Annas barn därför kan det vara rätt att hon lämnar sin man.

Resultatet av studien berättar att föräldrarnas alkoholmissbruk har tagit starkt på dessa barn och det har tagit av dem livsglädjen. De har inte kunnat vara barn och vet inte heller hur dem ska klara sig som vuxna. Det är mycket jobb som behöver göras med dem här barnen för att de ska få tillbaka livsglädjen och hoppet, och för att de ska kunna försöka leva ett normalt liv utan rädsla och lidande.

Metoddiskussion och framtida forskning

Metoden i studien bestod av intervjuer med deltagarna genom chatt på nätet. Jag hade innan intervjun gjort en lista av frågor som jag ville ställa under intervjun. Frågorna handlade om ur barnens situation såg ut hemma och hur det påverkade deras liv allmänt (bilaga 1). Jag ställde frågan och deltagarna kunde välja att svara på den eller inte och hur mycket de ville säga. Jag valde att intervjua dem genom chatt för att jag var rädd ifall de inte ville ställa upp på en intervju genom en träff eller på telefon. Det bästa sättet att säkra barnens anonymitet var genom chatt, det viktigaste var att de kände sig trygga med det de gjorde för att på ett utförligt sätt kunna berätta om sina liv. Det första barnet jag kom i kontakt med hade redan varnat mig om att ingen av dessa barn ville visa sig på riktigt eller att jag skulle veta vilka de var. De var rädda för att sina föräldrar skulle få reda på den här intervjun och kanske inte gå med på det och de kände skam och osäkerhet ifall jag visste deras riktiga identitet. Det skulle ha varit bättre ifall vi kunde träffas på riktigt och lära känna varandra lite mer, då skulle jag kunna sätt mer in i deras situation på ett bättre sätt och kanske ge en klarare bild av deras liv som barn till alkoholmissbrukare. En annan sak var att få ännu fler deltagare i studien, det fanns andra barn som kunde delta genom den här sidan på nätet, men det ville de absolut inte. Om ännu fler hade deltagit i studien då skulle man kunna jämföra dessa historier och komma fram till ett ännu säkrare resultat om att barnen till alkoholmissbrukare verkligen har det på detta hjärtskärande sätt. Man skulle kunna säga med övertygande och ännu mer säkerhet att fallet verkligen är så för alla barn med en förälder med alkoholmissbruk. Men det är ingen tvekan om att barn som bor med en förälder som har alkoholmissbrukproblem inte har det lätt, det visar resultatet av barnens och mammans berättelser och det kanske ännu viktiga litteraturen som övertygar på alla sätt och viss att barn med det här problemet i hemmet lider väldigt mycket. Selektion av deltagarna kan ha påverkat resultatet till en viss del, deltagarna i studie är både en vuxen och fyra barn. Då är det två olika generationer med olika erfarenheter och upplevelser. Om deltagarna hade varit över 18 så skulle de vara vuxna och ha andra erfarenheter och en annan förståelse av situationen. De skulle även själva ge sitt godkännande utan att som forskare vända sig till föräldrarna, på detta sätt skulle de kanske ha mer frihet att berätta mer utförligt om deras liv med en alkoholmissbrukare pappa. På detta sätt skulle kanske resultatet bli helt annat. Att även göra på ett annat sätt genom att ha med flera föräldrar till barn med en pappa som alkoholmissbrukare skulle ge andra erfarenheter och kanske genom en annan synvinkel. En mamma skulle både kunna se sin man som är alkoholmissbrukare och sina barn och deras problem och situation. Hon skulle kunna berätta mer om både barnen och pappans situation, då är det från två olika synvinklar som problemet

ses genom. En annan sak skulle vara att ha mer fler barn i studien då skulle mer information ges och resultatet skulle bli ännu tydligare och pålitligare med fler deltagare, för det är många som berättar om samma upplevelser då är det antagligen så för många andra barn. Så urvalet av deltagarna kan ha påverkat från vilken synvinkel man ser problemet, men det grundliga resultatet om att dessa barn lider mycket och lever i svåra förhållanden skulle förmodligen bli detsamma. Om en annan typ av intervju skulle ge ett annat resultat kan svaret bli nej, det finns flera olika typer av intervjuer som till exempel ostrukturerade intervjuer där deltagarna har mer frihet att guida intervjun eller också semistrukturerade intervjuer där det kan finnas svarsalternativ och kan komma tillbaka till en fråga. Även intervjun genom telefon eller ansikte mot ansikte skulle kunna göras. Det skulle säkert finnas lite skillnad på resultatet beroende på intervju typ, där kanske forskarens närvaro skulle tvinga deltagaren att svara på ett visst sätt. Eller också skulle deltagaren vilja dölja några saker och inte berätta om allt. Men en intervju typ där deltagaren själv skulle guida intervjun lite, skulle berika resultatet mer. Då skulle deltagaren kanske berätta det som mest känns viktigt, det kanske mest jobbiga. Ingen kan exakt veta hur resultatet av studien skulle se ut då, men säkert skulle det finnas lite skillnad. Men återigen ska nämnas som vid urval att typ av intervju skulle inte påverka den grundliga berättelsen av en deltagares liv. En typ av intervju ändrar ju inte en deltagares historia, det kan bara ändra på hur det berättas. Så upplevelserna och erfarenheterna som barnen berättade i denna studie skulle bli detsamma även vid en annan typ av intervju.

Intervjuerna med barnen gick på ett sätt som kan anses vara annorlunda. Eftersom det är via chatt, men det viktiga är att intervjuerna besvarade målet med undersökningen. Genom dessa intervjuer fick jag svar på frågorna och däremot kunde denna undersökning utföras. Intervjuerna gick till på att jag först berättade lite om vem jag var och vad mitt syfte med undersökningen var och att det var helt frivilligt att delta men att det också är viktigt att göra det. Sedan började jag ställa frågor till barnet, jag skrev svaret som barnet fick läsa. Under tiden skrev jag ingenting tills jag fick ett svar från barnet. Om jag ansåg att svaret blev ganska kort och enkel då kunde jag fråga om hur barnet menade med en sak eller bad honom/henne berätta lite mer om t.ex. hur de samtalade med varandra hemma eller om han/hon hade kompisar som han/hon kunde umgås med i skolan och i fritiden. När jag hade en följdfråga, då brukade barnet ge en tydligare svar och oftast en bredare svar som täckte hela meningen med frågan. När frågan hade besvarats på ett tydligt sätt så gick vi vidare till nästa fråga. Ibland kunde vi diskutera vissa saker som till exempel om barnet trodde att pappan blev arg för att han hade tagit en kompis hem eller när barnet berättade om en sak som kändes väldigt besvärligt och känsligt för honom/henne som till exempel att pappan kunde slå de eller han kanske skulle dö snart då kunde jag till exempel fråga om barnet blev ledsen av det och om han/hon tänkte på det ofta. Det hände att barnet inte riktigt förstod någon fråga, det var viktigt då för mig att försöka förklara vad frågan egentligen syftar på och jag kunde se att barnet förstod frågan genom det svar han/hon gav. Tematiseringen skedde genom att jag i förväg hade tänkt vilka ämnen som mest kunde dyka upp i barnens och mammans svar. Så jag hade i mina tankar en klar idé om vad var det viktigaste i barnens liv, det genom att läsa tidigare forskning och även genom vetenskapen att skolan och relationer med andra är det viktigaste i barnets liv, även barnets familjesituation (bakgrund) och barnets framtid är viktiga ämnen. Frågorna i enkäten var också framförallt koncentrerade på dessa teman, men även barnets berättelser spelade en roll för att det blev just dessa teman i studien. På detta sätt gick tematiseringen strikt till, all text blev vald efter noggrann undersökning av var den kunde passa bäst och ge det bästa möjliga nytta i texten som helhet. I temat bakgrund beskriver jag bara det som tills nu har varit viktigt i barnets liv, särskilt fokus ligger på barnets liv efter pappans alkoholmissbruk. Det som ligger utanför just detta är ointressant. I temat skolan var det viktigt att koncentrera sig på skolan och barnets prestationer där, det är till exempel också viktigt att

berätta kort att ett barn har varit duktigt tidigare men presterade sämre efter pappans alkoholmissbruk och på detta sätt visa att det har påverkat prestation barnets i skolan på något sätt. Ämnet relationer/kompisar syftar på att visa hur barnets relationer med andra ser ut, om han/hon litar på sin egen förmåga att skaffa riktiga vänner och om barnet lyckas med det. Det viktigaste är hur barnet känner sig gentemot detta, och hur verkligheten ser ut när det gäller relationer. Här är till exempel kärleksrelationer inte viktiga eftersom barnet anses vara ung, och det skadar inte barnet på ett djupt sätt att inte ha en kärleksrelation i just den åldern. Till sist är ämnet framtiden (tankar om livet) avsett att koncentrera på barnets tankar om hur denna situation kommer att utveckla sig. Om barnet har en positiv tanke om framtiden, om barnet är så förkrossad att det inte ser något lyckligt slut på denna svåra situation och om barnet tror något gott om sig själv. Och alla dessa tankar kretsar runt problemet alkoholmissbruk. Om barnet till exempel vill bli rik eller något liknande är inte så intressant i just detta ämne eftersom det ligger långt bort och anses inte ha med själva ämnet att göra. Alltså även saker som kanske anses passa in i ett ämne men kanske är lite allmänna saker togs inte med i texten för att skapa en så koncentrerad text på just de valda ämnen som möjligt.

För framtida forskning kan det vara bra att göra undersökningen med ännu fler deltagare och med lite mer specifika frågor som enbart handlar om situationen i hemmet och kommunikationen mellan föräldrarna och barnet. Det för att få exakt svar på frågeställningen i denna studie. Det skulle också kännas mer säkert att träffa dem här barnen och ställa frågan direkt till dem ansikte mot ansikte. Det skulle kännas bättre och tryggare för både forskaren och deltagaren. För det är bra att även deltagaren får veta vem forskaren är och våga lita på honom/henne. Det skulle kunna forskas om dessa barn efter några år för att få reda på hur deras liv ser ut som vuxna, om de har fått någon hjälp och om de klarar sig själva. Det skulle vara intressant att ta reda på om det (Chassin, Pitts m .fl. 1999) menar om att barn till alkoholmissbrukare påverkas av det så mycket att t.o.m. de själva kan bli alkoholberoende som påverkar deras liv som vuxna, verkligen stämmer och förekommer i det verkliga livet. Eller om det bara är en period av livet som försvinner så fort den alkoholmissbrukade föräldern fått hjälp eller så fort barnet har blivit vuxen och inte längre bor hos föräldrarna. Det skulle också vara intressant att jämföra den här studien med en annan med samma frågeställning men med andra deltagare förstås. För att det skulle ge en tydligare bild av barnets vardag tillsammans med en alkoholmissbrukare förälder och ge bekräftelse till denna studie. Även för att jämföra både studierna och försöka komma fram till om barnen i både studierna har angett samma erfarenheter. För enligt många studier nämnda ovan finns det många erfarenheter gemensamt för barn med en alkoholmissbrukare pappa. En annan studie med samma frågeställning skulle kunna ge ännu en bekräftelse på att det verkligen finns likheter mellan de här barnen och att med en liknande studie skulle hela studiens genomförande steg för steg följas och jämföras.

Referenser

- Bengtsson Anna-Bodil, Gavelin Ingegerd (2004). *Familjer och Missbruk. Om glömda barn och glömda föräldrar*. Visby: Books-on-demand.
- Brown Stephanie, Brown Theodore E (1996). *Adult Children of Alcoholics. A developmental Perspective*. John Wiley & Sons.
- Brunnberg Elinor, Eriksson Charli, Tinnfält Agneta (2007). *Att ha minst en förälder som missbrukar alkohol. Om psykisk ohälsa och utvärderade interventioner*. Örebro Universitet.
- Bryant-Jefferies, Richard (2010). *Alcohol misuse: a very human tragedy*. *Healthcare Counselling & Psychotherapy Journal*. Vol. 10 Issue 4, p22-25. 4p. 1 Color Photograph.
- Chassin, Laurie Curran, Patrick J. Hussong, Andrea M. Colder, Craig R (1996). *The relation of parent alcoholism to adolescent substance use: A longitudinal follow-up study*. *Journal of Abnormal Psychology*, Vol 105(1). pp. 70-80.
- Chassin, Laurie Pitts, Steven C. DeLucia, Christian Todd, Michael (1999). *A longitudinal study of children of alcoholics: Predicting young adult substance use disorders, anxiety, and depression*. *Journal of Abnormal Psychology*, Vol 108(1). pp. 106-119.
- Frisén, Ann (2006). *Kropp, utseende, sexualitet och identitet*. Göteborgs universitet: Psykologiska institutionen.
- Hansen Frid A (1995). *Barn i familjer med missbruksproblem*. Lund: Studentlitteratur.
- Harrington, Christine M. Metzler, April E (1997). *Are adult children of dysfunctional families with alcoholism different from adult children of dysfunctional families without alcoholism? A look at committed, intimate relationships*. *Journal of Counseling Psychology*, Vol 44(1). pp. 102-107.
- Havnesköld Leif , Mothander Risholm Pia (2009). *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Liber.
- Heilig, Markus (2004). *Beroendetillstånd*. Lund: Studentlitteratur.
- Hussong, Andrea M. Zucker, Robert A. Wong, Maria M. Fitzgerald, Hiram E. Puttler, Leon I (2005). *Social Competence in Children of Alcoholic Parents Over Time*. *Developmental Psychology*, Vol 41(5). pp. 747-759.
- Hussong A. M. , Cai L. , Curran P. J. , Flora D. B. , Chassin L. A. , Zucker R. A (2008). *Disaggregating the Distal, Proximal, and Time-Varying Effects of Parent Alcoholism on Children's Internalizing Symptoms*. *Journal of Abnormal Child Psychology*, Vol. 36 Issue 3, p335-346. 12p. 3 Charts. DOI: 10.1007/s10802-007-9181-9.
- Hwang Philip (2005). *Vår tids psykologi*. Natur och Kultur: Stockholm.

Häggqvist Lena (2011). *Att växa upp i en alkoholistfamilj - en teoretisk studie av att vara medberoende till en alkoholberoende förälder*. Yrkeshögskolan Novia.

Kindblom Helena (2009) *Hur upplevs missbruket och uppväxtens betydelse av alkoholmissbrukaren?* Stockholm universitet.

Kvale, Steinar (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur: Lund.

Molina, Brooke S. G (1996). *The parent–adolescent relationship at puberty: Hispanic ethnicity and parent alcoholism as moderators*. *Developmental Psychology*, Vol 32(4). Special issue: Development, Transitions, and Adjustment in Adolescence. pp. 675-686.

Nilsson Björn och Anna-Karin Waldemarson (2007). *Kommunikation: samspel mellan människor*. Lund: Studentlitteratur.

Schafer, John Birchler, Gary R. Fals-Stewart, William (1994). *Cognitive, affective, and marital functioning of recovering male polysubstance abusers*. *Neuropsychology*, Vol 8(1). pp. 100-109.

Schandler, Steven L. Cohen, Michael J. McArthur, David L. Antick, Jennifer R. Brannock, JoAnn C (1991). *Spatial learning deficits in adult children of alcoholic parents*. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Vol 59(2). pp. 312-317.

SoS – rapport (2009) *Barn till alkoholmissbrukare*.

Stattin, Håkan, Stefan Burk, William J. Kerr, Margaret (2011). *Adolescents' perceptions of the democratic functioning in their families*. *European Psychologist*, Vol 16 (1). Special Section: Family Dynamics pp. 32-42.

Swee Petra, Tsagova Renata (2012). *En annorlunda barndom: En litteraturstudie om barns upplevelser och erfarenheter av att växa upp med föräldrar som brister i omsorgsförmåga*. Akademin för hälsa och arbetsliv: Högskolan i Gävle.

Wedin Lage, Sandell Rolf (2004). *Psykologiska undersökningsmetoder – en introduktion*. Lund: Studentlitteratur AB.

West, Melissa O. Prinz, Ronald J (1987). *Parental alcoholism and childhood psychopathology*. *Psychological Bulletin*, Vol 102(2). pp. 204-218

Bilaga 1

- 1) Hur ser din vardag ut?
- 2) Hur går det för dig i skolan? Har det skett några förändringar jämfört med innan du märkte att din pappa drack?
- 3) Pratar dina föräldrar om dem olika problem du/ni har hemma?
- 4) Känner du dig medveten om allt som händer hemma, finns det saker som är oklara?
- 5) Är du orolig när du är hemma, varför?
- 6) När du är ute, har du tankarna hemma. Varför?
- 7) Har du några "bästa kompisar", hur är er vänskap och var träffas ni?
- 8) Tror du att dina kompisar har det bättre hemma och vad är dina tankar kring det jämfört med hur du har det hemma?
- 9) Önskar du att du kunde komma bort från hemmet?
- 10) Har du druckit alkohol någon gång och visste dina föräldrar om det och vad var deras reaktion?
- 11) Anser du dig själv jämlik med dem andra ungdomarna, har du samma möjligheter i ditt liv?
- 12) Har du någon gång tänkt på att berätta om problemet hemma till någon vuxen i skolan eller till en kompis?
- 13) Har du någon gång hamnat i en "stökig" gäng?
- 14) Har du syskon och hur är er relation?
- 15) Ägnar dina föräldrar tillräckligt uppmärksamhet och omsorg åt dig och dina syskon?
- 16) Vad anser du om din framtid, är du hoppfull om att situationen ska förändras till det bättre?
- 17) Något annat du vill tillägga?

